SAMUEL TAYLOR

COLERIDGE

iletişim

YAŞLI GEMİCİ

ÇEVİREN ŞAVKAR ALTINEL

ORHAN PAMUK'UN ÖNSÖZÜ, ŞAVKAR ALTINEL'İN SONSÖZÜ VE GUSTAVE DORÉ'NİN RESİMLERİYLE

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

Yaşlı Gemici

The Rime of the Ancient Mariner

İNGİLİZCE'DEN ÇEVİREN *Şavkar Altinel*

ORHAN PAMUK'UN ÖNSÖZÜ, ŞAVKAR ALTINEL'İN SONSÖZÜ VE GUSTAVE DORE'NİN RESİMLERİYLE

The Rime of the Ancient Mariner

İletişim Yayınları 1346 • Dünya Klasikleri 40

1. BASKI 2008, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Orhan Pamuk

DİZİ EDİTÖRÜ Emre Ayvaz

EDITOR Belce Öztuna

KAPAK UYGULAMA Suat Aysu

KAPAKTAKİ RESİM Gustave Doré

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nail Güçlükol

BASKI* ve *CİLT Sena Ofset

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11 Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212. 613 03 21

İletişim Yayınları

Binbirdirek Meydanı Sokak iletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

21 Ekim 1772’de Ingiltere’nin Devonshire şehrinde doğdu. On kardeşin en küçüğüydü. Babası John Coleridge, yaşadıkları bölgede çok saygı duyulan bir Anglikan papazıydı. Ağabeyi Frank’le arasındaki çekişme ve Frank’in kıskançbğı Coleridge’in çocukluğunu büyük ölçüde şekillendirmiş ve dolaylı yoldan da olsa edebiyata yönelmesini sağlamıştır.

Coleridge, babasının 1781’deki ölümünün ardından, istemediği halde Christ’s Hospital isimli yanb okula gönderildi. Okul yıllarında eve çıkmasına nadiren izin verilmiş, bu da genç Samuel’e duygusal olarak hasar vermiştir. Hayatının bu döneminde çektiği yalnızlığı daha sonra “Geceyansı Ayaz” isimli şiirinde anlatacaktır. Coleridge, 1791-1794 yıllan arasında, Cambridge’deki Jesus College’a gitti ve bu sıralarda köle ticareti hakkında yazdığı uzun bir şiirle Browne Altın Madalyası’nı kazandı.

1795’te William Wordsworth’le tanışan Coleridge, kısa sürede büyük şairin en yakın dostlarından biri oldu. Ertesi yıl, diş ağnsı ve yüz nevraljisinin verdiği acılan dindirme amacıyla *laudanum* denen afyonlu kanşımı kullanmaya başladı. O dönemde afyon kullanımı yasak ya da ayıp değildi, ancak bağımlılığın tehlikeleri hakkında çok az şey biliniyordu. Coleridge’in en yakın çevresinden bile gizlediği afyon bağımlılığını, yakın arkadaşı Thomas de Quincey 1822’de yayımlanan Bir *İngiliz Afyonkeşin İtirafları* isimli kitabında ifşa edecekti.

1797-1798 yıllan Coleridge’in hayatının en verimli dönemlerindendi. “Yaşlı Gemici”yi; kendi ifadesiyle “afyonun etkisiyle daldığı bir rüyada” kurduğu “Kubilay Han”ı ve “Christabel” isimli uzun şiirinin ilk bölümünü bu dönemde yazdı. “Kubilay Han”ın yazımı Coleridge’in “Porlock’tan Gelen Adam’m araya girmesi” diye söz ettiği (Vladimir Nabokov da *Lolita'da* bu olaya gönderme yapar) esrarengiz bir olay yüzünden yanm kaldı. “Bu Ihlamur Ağacı Çevreler Zindanımı”, “Geceyansı Ayaz” ve “Bülbül” gibi

çok övülmüş “söyleşi şiir’lerini de yine bu dönemde yazdı. 1798’de Coleridge ve Wordsworth, İngiliz romantizminin başlangıç noktası olarak kabul edilen ortak kitaplan *Lirik Baladlafı* yayımladılar.

1798 baharında Coleridge geçici olarak, kızı boğularak ölen Papaz Joshua Toulmin’in görevini devraldı. Aynı yılın sonbahanndaysa Wordsworth’le beraber Almanya’ya gitti. Kısa bir süre sonra Wordsworth’ten ayrılarak üniversite şehirlerinde vakit geçirmeye başladı ve bu sıralarda Kant felsefesiyle ve Lessing’in edebi eleştiri hakkındaki görüşleriyle ilgilenmeye başladı. Almanca öğrendi ve İngiltere’ye döndükten sonra klasik dönem Alman şairi Schiller’in *Wallenstein* üçlemesini İngilizce’ye çevirdi.

1800 yılında, Wordsworth’e yakın olmak için ailesiyle beraber Cumberland’e yerleşti. Kısa bir süre sonra, ailevi sorunlar, hastalıklar, artan afyon bağımlılığı, Wordsworth’le arasındaki gerginlikler ve edebi gücü konusunda gitgide artan şüphelerinin verdiği bir yaratıcılıkla ünlü “Keder: Bir Kaside” isimli şiirini yazdı.

1804’te Sicilya ve Malta’ya giden Coleridge, iki sene sonra sağlığı iyice kötüleşmiş bir halde Ingiltere’ye geri döndü. Coleridge’in hayatının bundan sonraki kısmını belirleyen büyük ölçüde afyon tiryakiliği olmuştur: Karısından ayrılmış (1808), Wordsworth’le kavga etmiş (1810), yıllık maaşının bir kısmını kaybetmiş (1811) ve sonunda Dr. Daniel’in gözetimi altına girme karan vermiştir (1814). Sağlık somnlan, afyon tiryakiliği ve istikrarsız ruh hah yüzünden pek çok aksaklıkla geçen bu konuşmalar dizisi, aslında Coleridge’in kafasının ve hayal gücünün çalışma şekli hakkında epey bilgi verir: dağınıklık, dinamizm, tesadüflere ve çağrışımlara açık oluş, konu dışına çıkma... Afyon tiryakiliği gitgide artan Coleridge, I817’de Dr. James Gilmariın Londra’daki evinde istirahate çekildi. En büyük düzyazı eseri *Edebi Biyografiyi* de hayatının geri kalanım geçirdiği bu evde bitirdi. Kalbi ve akciğerleri afyona daha fazla dayanamayan Samuel Taylor Coleridge, 25 Temmuz 1834 günü öldü.

ÖNSÖZ

ORHAN PAMUK

Bu benim için son derece kişisel bir kitap. Çok sevdiğim bir şair arkadaşım, Şavkar Altınel; büyük bir hayranlık duyduğum, dönüp dönüp okuduğum İngiliz şair ve düşünür Coleridge'in en büyük eseri *The Rime of the Ancierıt Mariner'ı* Türkçeleştiriyor. Şavkar Altmel gibi ilginç bir şairi nasıl anladığımı, onunla, ona benzer biriyle kendimi nasıl özdeşleştirmeye çalıştığımı *Kar* adlı romanımı okuyanlar aşağı yukarı tahmin edebilirler. O kitapta, şair Ka'nın şiir yazmasını, şairin ilham anlarını, Coleridge'in diğer büyük şiiri "Kubilay Han"ı yazışma ilişkin kendi sözleriyle de ilişkilendirmiştim.

Beni her zaman heyecanlandıran, mutlu eden bundan başka iki konudan, bu kitap sayesinde şimdi söz açacağım: Coleridge sevgim; ve şiir ve roman.

COLERIDGE'l NEDEN SEVİYORUM?

Coleridge, benim için Dostoyevski gibi, Borges gibi dönüp dönüp yeniden okuduğum, bir türlü tüketemediğim, yazdığı ve onun hakkında yazılmış bütün kitapları edindiğim edebiyatçılardan biri. Günümüz Batılı edebiyat profesörlerinin, toplumbilimcilerinin, Walter Benjamin'de bulduğu şeye benzer bir yan var onda: Eserinin bitmemişliği, genişliği, her şeyi merak edişi, üniversiteye gitmesine rağmen (Coleridge Cambridge'e gitmiş, ama mezun olamamıştır) esas olarak kendi kendine okumuş, derinlemesine okumuş biri olması ve tabii hayat hikâyesi; her zaman kederli, hüzünlü ve "başarısız" biri olması edebiyatseverin kendini onunla özdeşleştirmesini kolaylaştırıyor. Coleridge'in *Edebi Biyografi'*sini, not defterlerini arada bir gelişigüzel bir yerinden açıp keyfime göre okumayı çok severim. Düşüncelerinde, meraklarında, edebiyata, dünyanın ve hayatın anlamına ve felsefeye duyduğu özel ilginin *ciddiyetinde* ve *yoğunluğunda,* edebiyatla tutkuyla ilgilenenlerde saygı ve hayranlık uyandıran bir derinlik vardır.

Edebi Biyografi'sinde, Coleridge hayranlık duyduğu (ve kendine özgü bir huysuzlukla daha sonra bozuştuğu) sevgili arkadaşı Wordsworth'ün yıldan yıla artan hayranlarının "genç ve düşünceli" okurlar arasından çıktığını ve ona duyulan hayranlığın bir "yoğunluğu" ve neredeyse dinî olan bir ateşi olduğunun altını çizerken, bu sözlerin kendisi için de söylenebileceğini sezmişti belki. Aynı yerde (Bölüm XIV) Coleridge'in, Wordsworth için söylediği "entelektüel enerji" bence daha çok kendisi için geçerlidir.

Bitip tükenmez bir entelektüel enerjisi vardır Coleridge'in. Çok okur, durmadan okur, en tuhaf, en ilgisiz, en ücra konularda okumakla da övünür. Bu bakımdan düzenli, sistemli kütüphaneleri, kitapçı dükkânları olan Batı'nın merkezî şehirlerinden çok, Batı dışındaki tutkulu entelektüellerin şu çok bilinen ve çok sevdiğim sözünü tekrarlar gibidir:

"Elime ne geçerse okurdum."

Ama bu okuma ve kitap merakı, dünyanın çeşitliliğini ve zenginliğini tüketmeye, hayret, hayranlık ve saygı duymaya ve kitap koleksiyonculuğuna değil, dünyayı bilip anlamaya yöneliktir. Coleridge'de bende en çok hayranlık ve kardeşlik duygusu uyandıran, kafasının bu özelliğidir. Bilip anlamak derken, dünyanın kurallarını öğrenerek şeylerin nasıl çalıştığını anlamayı; sanatta ve hayatta buna uygun davranmayı kastediyorum. Kitap okuyarak, düşünerek, tek başımıza yaratıcı bir şekilde ve özgürce kafamızı kullanarak dünyayı kavrayabileceğimize ilişkin iyimser inanç, modern edebiyatın ve bireysel özgürlük duygusunun da başlangıcıdır.

Türk okuru, kastettiğim şeyi gözünün önünde daha iyi canlandırabilsin diye, bizlerin dünyanın bu yanında daha çok ezberlemek, saygı ve huşu duymak ve değişmez kuralları öğrenmek için okuduğumuzu hatırlatayım. Okumak bizler için bir geleneğe, bir tarihe ve onların belirlediği bir cemaate derinden bağlanmanın incelmiş bir yoludur. Montaigne, Coleridge ve Coleridge'den çok şey öğrenmiş olan Poe gibi yazarlar için ise okumak, (Elime ne geçerse okurdum!) dünyanın ve sanatın kurallarını bir daha ve yaratıcılıkla keşfederek yeniden yazmak için mutluluk ve iyimserlikle yapılan bir faaliyettir... Coleridge tarzı bir okuma ve merak bizi cemaate yaklaştırmaz, tam tersi, cemaatten uzaklaştırır. Cemaatten ve tarihten uzaklaştığımız bu noktada ise, bizim gibi, kitaplarla tutkuyla, yoğunlukla yalnız başına kalabilen diğer yalnız okurların, yazarların hayalî kardeşliği başlar. Coleridge'in kafasında, özellikle gençliğinde ütopyacı düşler önemli

bir yer tutuyordu. Yirmi beş yaşlarındayken, kısa bir yolculuğa, bir gezintiye çıktığımda, daha sonra Coleridge'in iki ciltlik uzun bir biyografisini yazacak olan Richard Holmes'ün, Coleridge hakkında yazdığı küçük ve parlak ilk kitabını hep yanıma alırdım. Hayattan sıkıldığım vakit bir sayfasını, bir parçasını okumak bana iyi gelirdi. Hayatın sıradanlığından yorulduğum, umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda bir kaşık Coleridge almak bana zekâyla, kitaplarla, merak ve hayal gücüyle yapılan bir ikinci dünya olduğunu, bildik birinci dünyadaki mutluluğun ancak o ikinci âlemin varlığı ve sezgisiyle mümkün olacağını hatırlatırdı. İleride ben de Coleridge gibi biri olmak istiyordum.

Coleridge şair olarak ününün dayandığı üç unutulmaz şiiri, "Yaşlı Gemici"yi, "Christabel"i ve "Kubilay Han"ı yirmi beş yaşındayken yazmıştır. Romantik edebiyatın sık sık tekrarlanan bir diğer efsanesi; tıpkı "Sarhoş Gemi"nin yazarı Arthur Rimbaud gibi, Coleridge'in de bu şiiri hayatında daha denizi hiç görmeden yazmış olmasıdır. 1927'de Coleridge üzerine, daha çok da "Yaşlı Gemici" ile "Kubilay Han"ın yazılışı ve hayal kaynakları üzerine *Xanadu'ya Giden Yol* adlı harika bir kitap yazan Amerikalı profesör John Livingston Lowes, Coleridge'in bu şiirlerinin seyahat kitaplarından, hatıralardan, tarih kitaplarından, okuduğu tuhaf kitaplardan ne kadar çok beslendiğini, şairin "hafızasının dipsiz kuyusu"™ iyice girerek şaşırtıcı bir bilgiyle sergilemiştir. Benim için edebi mutluluk, Coleridge'in inanılmaz şiirini, defterlerini, Lowes'unki gibi benzersiz kitapların sayfalarını karıştırarak; şiirin, romanın esrarı, anlamı, kaynakları, amacı ve sonuçları gibi konularda düşüncelere, hayallere dalmaktır.

ŞİİR VE ROMAN

"Yaşlı Gemici"nin ne anlama geldiği, Coleridge'in bu tuhaf hikâyeyle ne demek istediği konusunda sayısız yorum vardır. Bazıları şiiri, ruhsal bir yolculuk olarak Coleridge'in hayatına benzetir, büyük şairin daha yirmi beş yaşındayken hayatının geri kalanının ruhunu ve biçimini bu şiirle, önseziyle dile getirmiş olduğunu savunur. Coleridge'in, gençliğinin iyi niyetli coşkusunu, parlak zekâsını ve şiir gücünü kaybetmesi gibi temalar öne çıkarılır bu yorumlarda. Bir diğer yorum da ALBATROS'un durup dururken öldürülmesi ve bunun sonucu olarak gemicilerin çektiği sıkıntılar üzerinde, yani, suç ve ceza üzerinde duran açık ya da üstü örtülü dinî yorumlardır. Coleridge'in, şiiri *Edebi Biyografi*'sinde açıklayışı, hayat hikâyesi, okuduğu kitaplar ve kaynaklar da bu yorumlara bitip tükenmez bir

çeşitlilik verir. Bu yorumları okumaktan çok zevk alırım. Ama bir yandan da, burada elimden geldiğince kısa özetlemeye çalışacağım bir düşünce aklımı kurcalar hep.

Şiirle roman arasındaki benzerlikten ve farklılıktan yola çıkar bu düşünce. “Yaşlı Gemici”nin anlamının ne olduğunu düşündüğümde, bu konuda yorumlar okuduğumda aklıma geliveren kuvvetli ve belirgin şey, bir şiirin değerinin yalnızca gösterdiği anlamda değil, verdiği zevkte, okura yaşattığı deneyimde de yattığıdır. Bir hikâye kurgusu olan anlatımcı şiirde böyle olduğu gibi, aslında romanlarda da geçerlidir bu. (Oysa romanlarda yazarın neyi ne için yazdığını açıkça hep bilmesi beklenir.) Okurlar, eleştirmenler, yorumcular şu veya bu romanımda, şu sözle, bu sahneyle veya bu ayrıntıyla ne demek istediğimi sorduklarında, bazan aklıma bir anlam, bir dürtü, bir cevap gelir. Bazan da hiçbir şey gelmez aklıma. O zaman Coleridge’i düşünürüm. Ben de o imgeyi, paragrafı, hayali, resmi, kitabın o noktasına bir şey simgelesin diye değil, içimden öyle geldiği, güzel olduğu, kitabın o noktasına tam uyduğu için koyduğumu söylemek isterim. Bu, romancının şair olduğu yerdir belki.

Ama hiç şair olunmadan da roman yazılmaz. Yaşlı gemici albatrosu niye öldürdü? Coleridge’in akimda bu sorunun cevabı var mıydı? Sanmıyorum. Olsa olsa, hikâyenin hem o noktasında hem de bütünlüğü içerisinde, yaşlı gemicinin albatrosu durup dururken vurmasının iyi ve yerinde olacağını düşünmüştür. Zaten bu fikri ona Wordsworth vermiştir. Canı öyle yazmak istemiştir. “İçinden” öyle gelmiştir. Büyük bir şairdir o. Büyük şair, içinden gelen sesi tanıyan, ona güvenen, kendine ve söyleyeceği sözün gücüne güvenen kişidir. İçimizden geleni dinlemeyi öğrendiğimiz anda, ister şair olalım, ister romancı; şiirin, romanın olması gerektiği gibi, yazılması gerektiği gibi yazıldığını da hissederiz.

Bu bakımdan şiir de roman da aynıdır. Biz yazarlar, şiirlerimizin, romanlarımızın, orada anlattığımız, gösterdiğimiz her şeyin, her olayın, her nesnenin kendilerinden başka, bir de ikinci anlamları olması gerektiğine inanmayız. Kendi adıma söyleyeyim: Tam tersine inanırım. Romandaki olayın, (yerini anlatının içinde güzelce bulmuşsa) ne anlama gelebileceğini bilmemek en iyisidir. Yalnız şiirlerin anlamı ve değeri değil, romanların anlamı ve değeri de, okura verdikleri zevkle, güzellikleriyle, okura sundukları deneyimin (okuma serüveni) derinliği ve şaşırtıcılığı ile ölçülmelidir. Bu güzellik ve okuma tecrübesinin boşluğu metnin yüzeyinde

kalmaz, ta derinlere gider. Hayatın, insan olmanın, bu dünyada yaşamanın anlamının derinliklerine... Gene de bizi bu derinliklere sürükleyen sahnenin, olayın ne anlama geldiğini, biz yazarlar, şairler çoğu zaman (her zaman değil) bilmeyiz, akıllıca bir tutumla bilmek de istemeyiz. (Akıllı eleştirmenler, zeki yorumcular, tutkulu okurlar bazan bunu bizden daha iyi bilirler, sezerler.)

Kendimden son bir örnek: Anlaşılması en zor romanımın *Yeni Hayat* olduğu, hele kitabın ilk çıktığı 1994 yılında, Türkiye'de çok yazıldı, çok söylendi. O günlerde hiç tanımadığım bir okurla telefonla konuştum. Anlaşılmaz olduğu söylenen *Yeni Hayat* hakkında çok övücü sözler de söylediği için kendimi tutamadım ve okura kitabımdan ne anladığını sordum.

"Bilmiyorum ne anladığımı," dedi okur bana. "Ama çok hoşuma gidiyor."

Bir dönem bunun bir yazarın işitebileceği en parlak övgü olduğuna kendimi inandırdım. Şiir karanlık noktalan, belirsizlikleri, biçim dertleri yüzünden muğlaklığa, yoruma daha açıktır belki. Nabokov'un deyişiyle şiir "sırtımızla okumak" için daha elverişli bir biçim gibi gözükür. Ama bana kalırsa roman da böyledir ve böyle olmalıdır. Yazdığımız romanın anlamının ne olduğunu, biz yazarlar sonuna kadar bilmemeliyiz. Bilsek bile samimiyetle bilmiyor gibi yazmayı derinlemesine öğrenmeliyiz. Çünkü "Yaşlı Gemici"nin bu kadar sevilmesinin, İngiliz dilinin ölmez eserlerinden biri olmasının nedeni, yalnız şiirin çocuksu basitliği ve güzelliği değil, içindeki pek çok şeyin ne anlama geldiğinin kesin olmaması, yoruma ve yeniden okumaya hep açık olmasıdır.

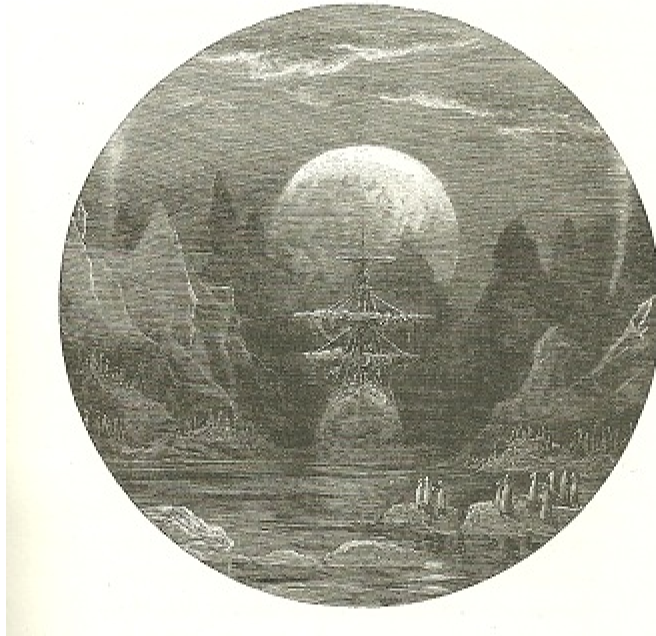
Yaşlı gemici albatrosu neden öldürdü?

Bilmiyorum. Ama şiir çok hoşuma gitti.

En iyisi hepsini yeniden bir kere daha okumak, Şavkar Altınel'in Türkçesi'yle İngilizce orijinalini karşılaştırarak.

Yaşlı Gemici

YEDI BÖLÜMLÜK BIR MANZUME

The Rime of the Ancient Mariner

IN SEVEN PARTS

Facile credo, plures esse Naturas invisibiles quam visibiles in rerum universitate. Sed horum omnium familiam quis nobis enarrabit? et gradus et cognationes et discrimina et singulorum munera? Quid agunt? quae loca habitant? Harum rerum notitiam semper ambivit ingenium humanum, nunquam attigit. Juvat, interea, non diffiteor, quandoque in animo, tanquam in tabuld, majoris et melioris mundi imaginem contemplari : ne mens assuefacta hodiemae vitae minutiis se contrahat nimis, et tota subsidat in pusillas cogitationes. Sed veritati interea invigilandum est, modusque

servandus, ut certa ab incertis, diem a node, distinguamus. - T. BURNET, *Archaeol. Phil.*

ARGUMENT

How a Ship having passed the Line was driven by storms to the cold Country towards the South Pole; and how from thence she made her course to the tropical Latitude of the Great Pacific Ocean; and of the strange things that befell; and in what manner the Ancient Mariner came back to his own Country.

Evrende, görünmeyen varlıkların sayısının görünenlerden daha fazla olduğuna inanmakta hiç güçlük çekmiyorum. Ama bunların familyalarını bize kim söyleyebilir? Ve her birinin önem derecesini, diğerlerine benzeyen ve onlardan farklı yanlarını ve işlevini kimden öğrenebiliriz? Ne *yaparlar? Nerede yaşarlar? İnsan aklı her zaman bu konularda bilgi edinmeye çalışmış ama edinememiştir. Gene de, bazen düşüncelerimizde, bir resme bakar gibi daha büyük ve iyi bir dünyaya bakmanın yararlı olduğunu inkar edemem. Bunu yapmayacak olursak, akıllarımız günlük hayatın sıradan konularına alışıp fazlasıyla büzülebilir ve yalnızca tümüyle önemsiz düşüncelere gömülebilir. Ama bir yandan da gerçek konusunda dikkatli olmalı, ölçüyü kaçırmamalı, kesin olanı olmayandan, gündüzü geceden ayırabilmeliyiz.* - T. BURNET, *Archaeol. Phil.*

KONU

Ekvator'u geçmiş olan bir geminin nasıl fırtınaya yakalanıp Güney Kutbu yakınlarındaki soğuk diyara sürüklendiği ve oradan da Pasifik Okyanusu'nun tropik kesimine yol aldığı; olan garip şeyler ve Yaşlı Gemici'nin ülkesine ne şekilde geri döndüğü.

PART THE FIRST

It is an ancient Mariner,
And he stoppeth one of three.
“By thy long grey beard and glittering eye,
Now wherefore stopp’st thou me?

‘The Bridegroom’s doors are opened wide,
And I am next of kin;
The guests are met, the feast is set:
May’st hear the merry din.”

He holds him with his skinny hand,
“There was a ship,” quoth he.
“Hold off! unhand me, grey-beard loon!”
Eftsoons his hand dropt he.

BİRİNCİ BÖLÜM

Yaşlı bir Gemici çıkıp önlerine
Durdurdu üçünden birini.
“Kır sakalınla, kor gibi gözlerinle
Niye durdurursun böyle beni?

Güveyin kapısı ardına dek açık
Ve yok benden yakın kimsesi;
Konuklar toplanmış, masalar donanmış:
Dinle, neşeden çınlıyor içerisi.”

Gemici sıska eliyle tuttu kolundan,
“Bir zamanlar bir gemi vardı,” dedi.
“Bırak beni, çek elini, sakallı kaçık!”
Gemici çekti hemen elini.

He holds him with his glittering eye -
The Wedding-Guest stood still,
And listens like a three years child:
The Mariner hath his will.

The Wedding-Guest sat on a stone:
He cannot chuse but hear;
And thus spake on that ancient man,
The bright-eyed Mariner.

“The ship was cheered, the harbour cleared,
Merrily did we drop
Below the kirk, below the hill,
Below the light-house top.

The Sun came up upon the left,
Out of the sea came he!
And he shone bright, and on the right
Went down into the sea.

Higher and higher every day,
Till over the mast at noon - ”
The Wedding-Guest here beat his breast,
For he heard the loud bassoon.

Ama mıhladı onu kor gibi gözleriyle;
Öyle kalakaldı Düğün Konuğu,
Dinledi üç yaşında bir çocuk gibi:
Gemici alt etmişti onu.

Oturdu bir taşa Düğün Konuğu
Ve dinledi elinde olmadan
Ve şöyle devam etti yaşlı Gemici,
Gözleri kor gibi yanan o adam:

“Rıhtımdan uğurlandık, sefere yollandık,
Çıkıp limandan açtık yelkenleri,
Ardımızda kaldı kiliseyle tepe,
Ardımızda kaldı deniz feneri.

Güneş doğdu sol yanımızdan,
Doğdu içinden denizin;
Işıdı var gücüyle ve ateşten yüzüyle
Battı sağda içine denizin.

Tırmandı daha yükseğe her gün,
Ta ki öğle vakti geldiğinde - ”
Burada dövdü bağrını Düğün Konuğu,
Çünkü müzik başlamıştı içeride.

The bride hath paced into the hall,
Red as a rose is she;
Nodding their heads before
her goes The merry minstrelsy.

The Wedding-Guest he beat his breast,
Yet he cannot chuse but hear;
And thus spake on that ancient man,
The bright-eyed Mariner.

Girmişti odaya güzelim gelin,
Girmişti bir gül gibi göz alarak
Ve yürüyordu önünde şen çalgıcılar
Başları ileri geri sallanarak.

Dövdü bağrını Düğün Konuğu,
Ama dinledi elinde olmadan
Ve şöyle devam etti yaşlı
Gemici Gözleri kor gibi yanan o adam:

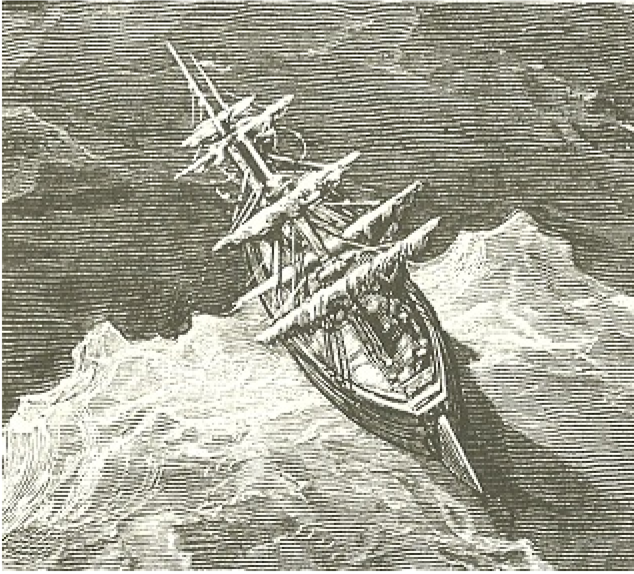

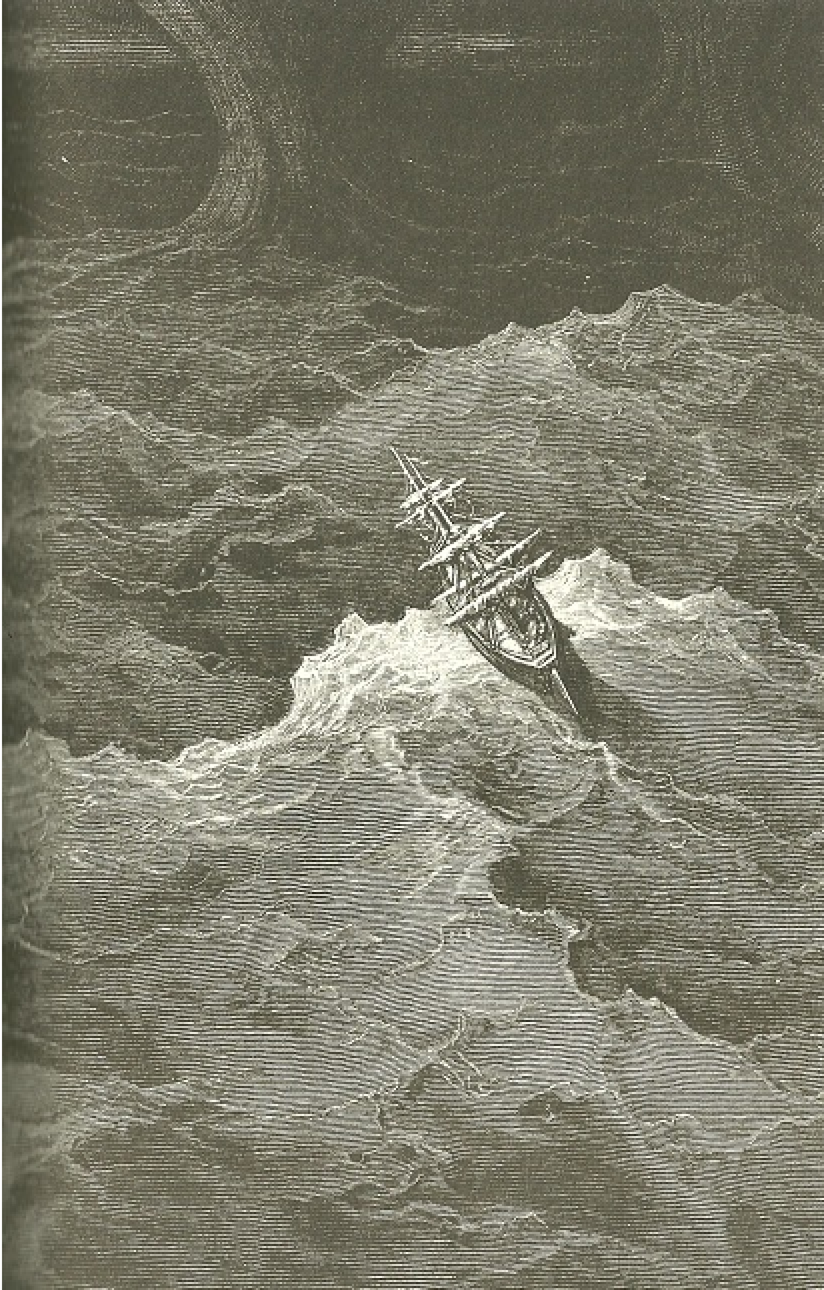
“And now the STORM-BLAST came,
and he Was tyrannous and strong:
He struck with his o’ertaking wings,
And chased south along.

With sloping masts and dipping prow,
As who pursued with yell and blow
Still treads the shadow of his foe
And forward bends his head,
The ship drove fast, loud roared the blast,
And southward aye we fled.

“Ve sonra bir FIRTINA koptu
Dev gücüyle tutup savurdu bizi,
Düşüp son hızla peşimize
Güneye kovaladı gemimizi.

Direkler eğik, burnumuz batmış suya;
İnsan düşmanın sillesinden kaçar ya
Soluğunu ensesinde duya duya
Ve koşar başını hiç kaldırmadan,
Gemi öyle koştu, rüzgâr öyle coştu:
Kaçtık güneye hiç durmadan.

And now there came both mist and snow,
And it grew wondrous cold:
And ice, mast-high, came floating by,
As green as emerald.

Sonra bastırdı hem sis, hem kar,
Hava giderek soğudu çok;
Geçti yanımızdan, koca dağlar buzdan,
Öyle yeşil ki zümrütten farkı yok.

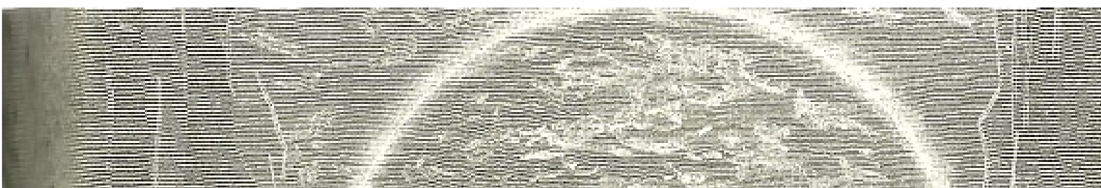

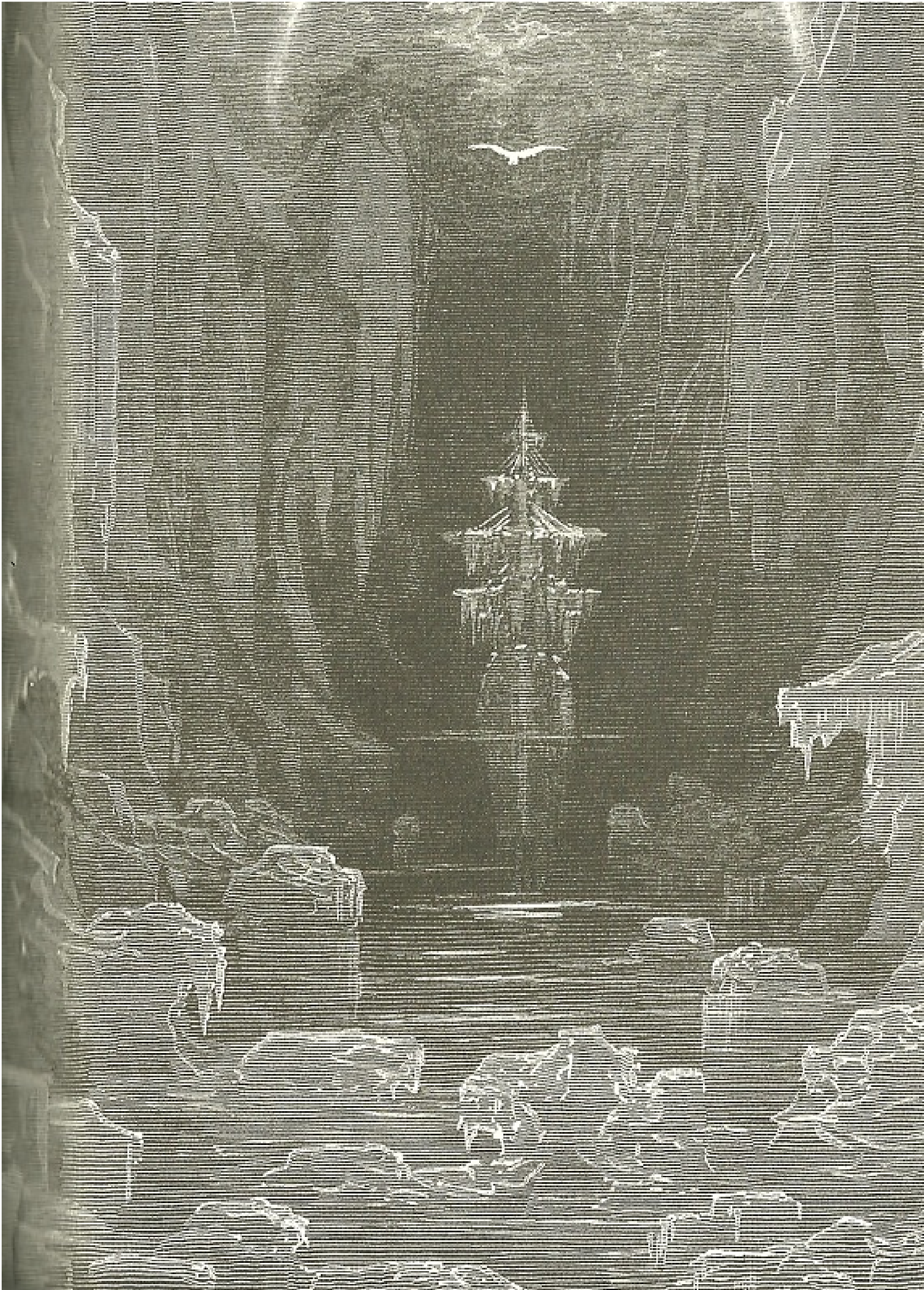
And through the drifts the snowy clifts
Did send a dismal sheen:
Nor shapes of men nor beasts we ken -
The ice was all between.

The ice was here, the ice was there,
The ice was all around:
It cracked and growled, and roared and howled,
Like noises in a swound!

Ve ardında karın, bir sıra yalıyarın
Yüzü duruyor, sessiz, kasvetli, ölü;
Yok canlıdan eser, bomboş öyle her yer:
Arada da yalnızca bir buz çölü.

Oraya baksan buz, buraya baksan buz,
Buzlar uzanıyor dört bir yöne;
Çatırdıyor, gürlüyor, uğulduyor, kükrüyor:
Kendinden geçmiş bir velvele!

At length did cross an Albatross:
Thorough the fog it came;
As if it had been a Christian soul,
We hailed it in God’s name.

It ate the food it ne’er had eat,
And round and round it flew.
The ice did split with a thunder-fit;
The helmsman steered us through!

And a good south wind sprung up behind;
The Albatross did follow,
And every day, for food or play,
Came to the mariners’ hollo!

In mist or cloud, on mast or shroud,
It perched for vespers nine;
Whiles all the night, through fog-smoke white,
Glimmered the white Moon-shine.

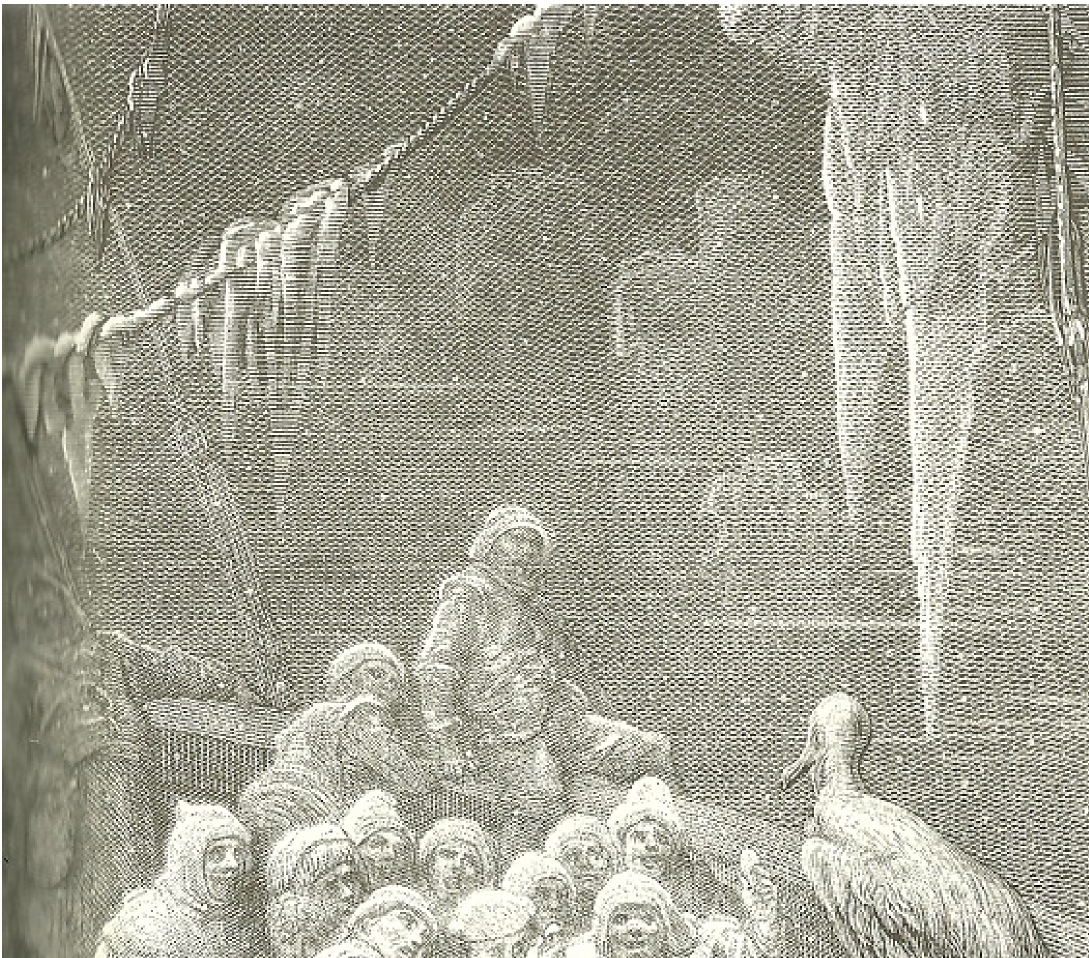
Sonunda sisi deldi, bir Albatros geldi,
Çıkageldi öyle bir yerlerden;
İyi yürekli bir Tanrı kuluymuş gibi
Bakıp selamladık hepimiz birden.

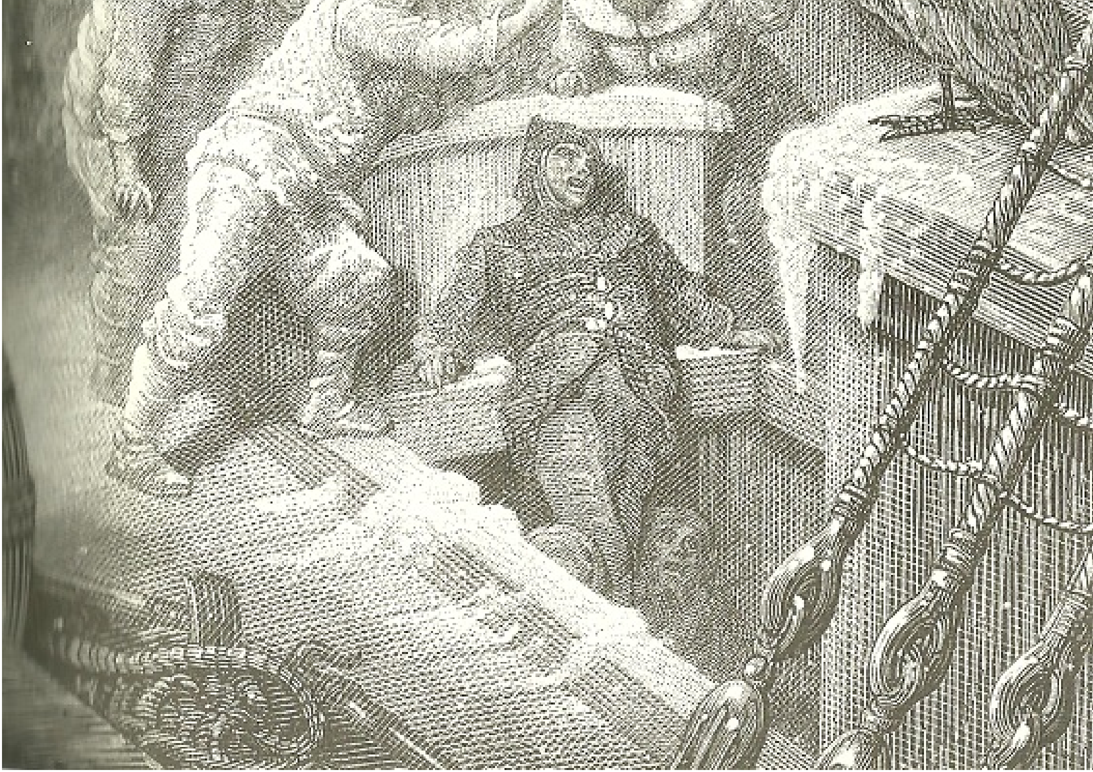
Hiç yemediği yiyeceklerden yedi,
Döndü tepemizde hiç durmadan.
Bir anda buz yarıldı, çatırdayıp ayrıldı;
Dümenci geçirdi bizi o aradan!

Çıktı güney rüzgârı, terk ettik oraları.
Albatros da düştü ardımıza,
Gelip yedi her zaman, ya da oynadı bir an
Gemiciler onu çağırdığında.

Sis, bulut demedi, direğe tünedi,
Geldi dokuz akşam geminin peşinden
Ve gece boyu, sis varken koyu,
Bembeyaz ışıdı Ay, beyaz sisin içinden.

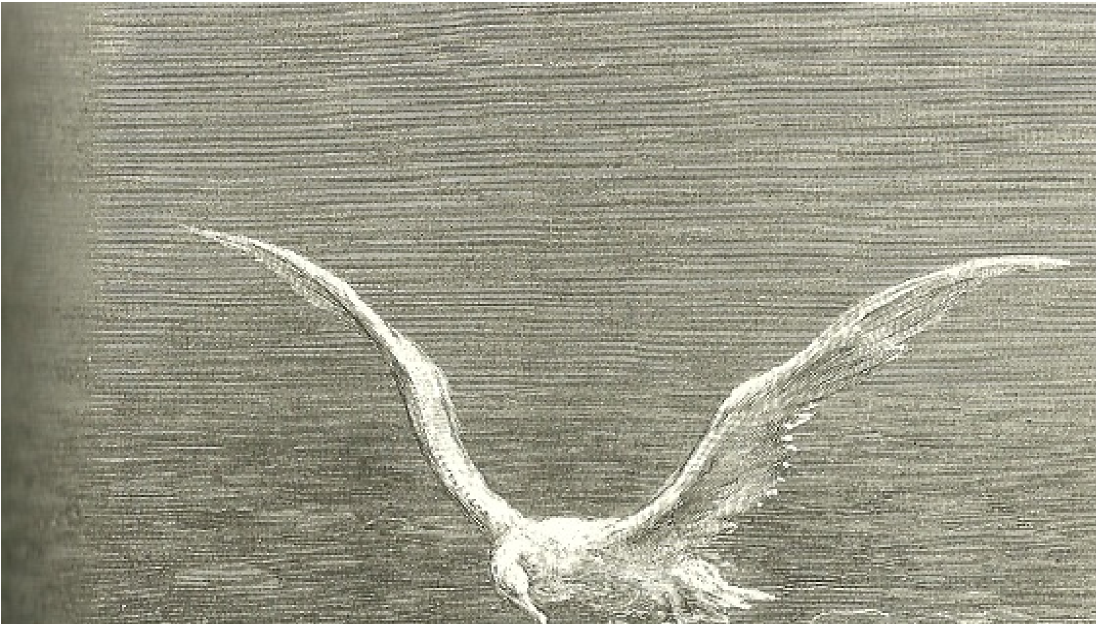

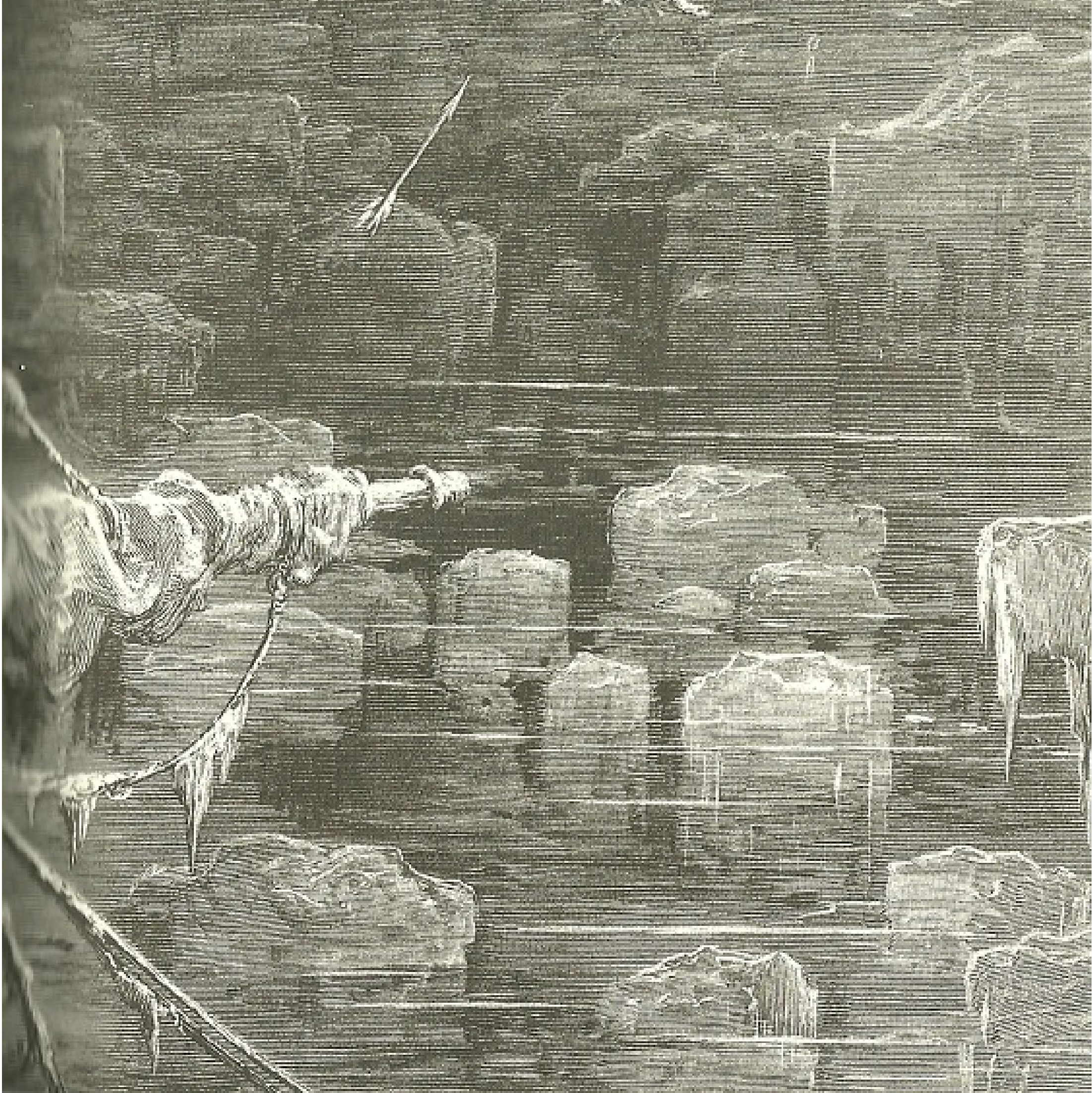

“God save thee, ancient Mariner!
From the fiends, that plague thee thus! -
Why look’st thou so?” - “With my cross-bow
I shot the ALBATROSS.

“Tanrı kurtarsın seni, yaşlı Gemici!
Nen var? Ne titretiyor her yanını?”
“Kaptım oklu tüfeği, çektim hemen tetiği,
Aldım ALBATROSUN canını.

PART THE SECOND

The Sun now rose upon the right:
Out of the sea came he,
Still hid in mist, and on the left
Went down into the sea.

And the good south wind still blew behind
But no sweet bird did follow,
Nor any day for food or play
Came to the mariners' hollo!

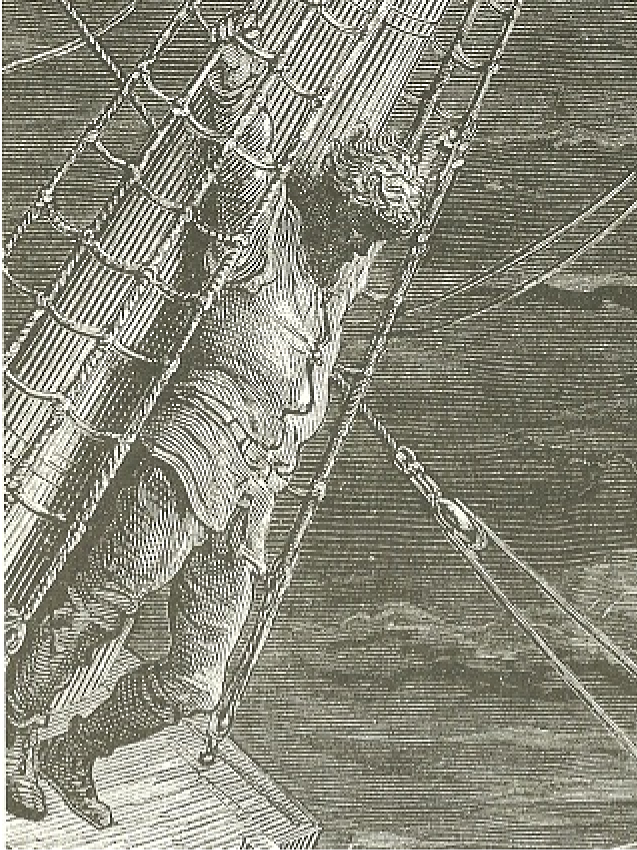
And I had done an hellish thing,
And it would work 'em woe:
For all averred, I had killed the bird
That made the breeze to blow.
Ah wretch! said they, the bird to slay
That made the breeze to blow!

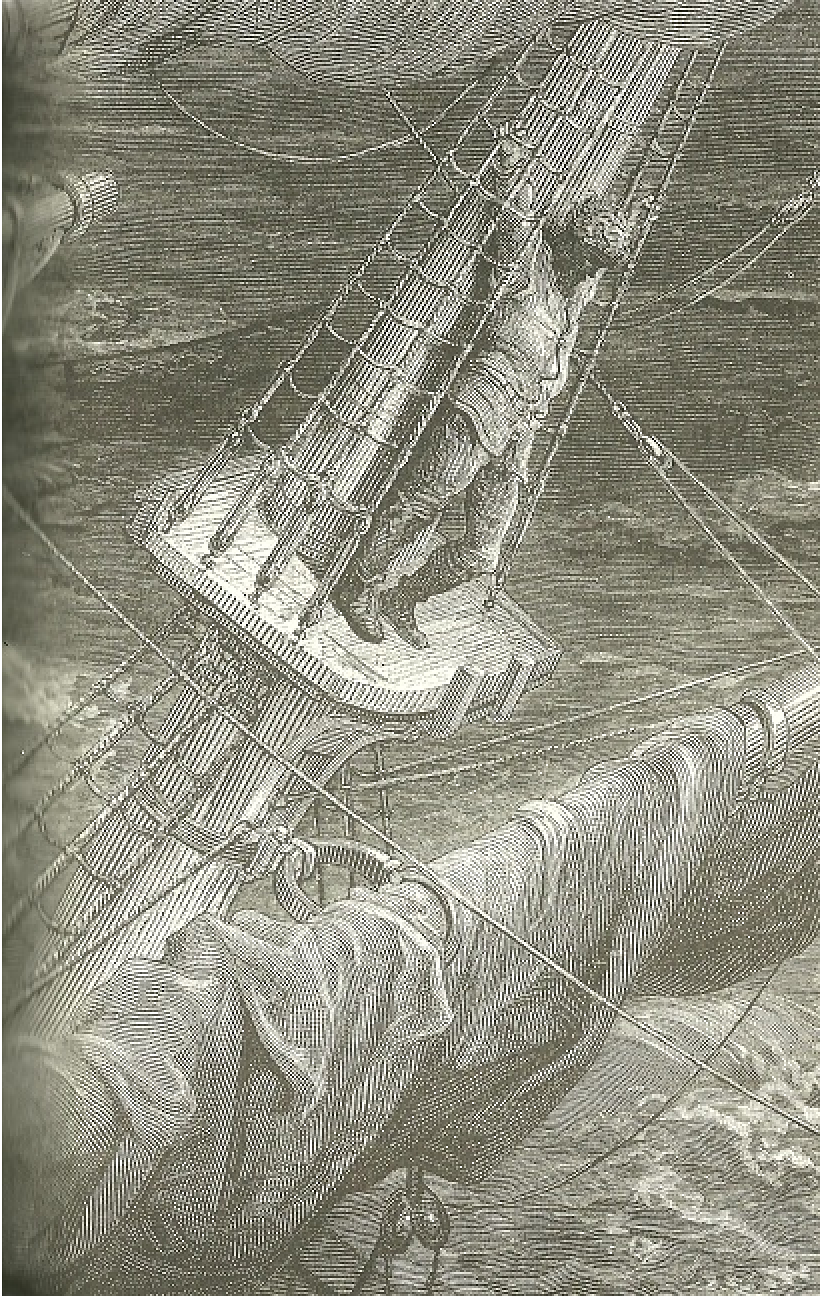
İKİNCİ BÖLÜM

Güneş doğuyordu artık sağda,
Doğuyordu içinden denizin,
Sis içindeydi hâlâ ve gene öyle
Batıyordu solda içine denizin.

Rüzgâr yorulmadı, gemi hiç durmadı;
O tatlı kuş yoktu yalnız ardımızda:
Ne yemek her zaman, ne oynamak bir an
Gemiciler onu çağırdığında.

Korkunç bir şey yapmıştım herkese göre,
Başımıza bir gelecek vardı.
Dediler, açık şu: Öldürdün o kuşu,
Estiren bu hayırlı rüzgârı.
Alçak, nasıl ettin, o kuşu katlettin,
Estiren bu hayırlı rüzgârı?

Nor dim nor red, like God’s own head,
The glorious Sun uprist:
Then all averred, I had killed the bird
That brought the fog and mist.
‘Twas right, said they, such birds to slay,
That bring the fog and mist.

The fair breeze blew, the white foam flew,
The furrow followed free:
We were the first that ever burst
Into that silent sea.

Down dropt the breeze, the sails dropt down,
‘Twas sad as sad could be;
And we did speak only to break
The silence of the sea!

All in a hot and copper sky,
The bloody Sun, at noon,
Right up above the mast did stand,
No bigger than the Moon.

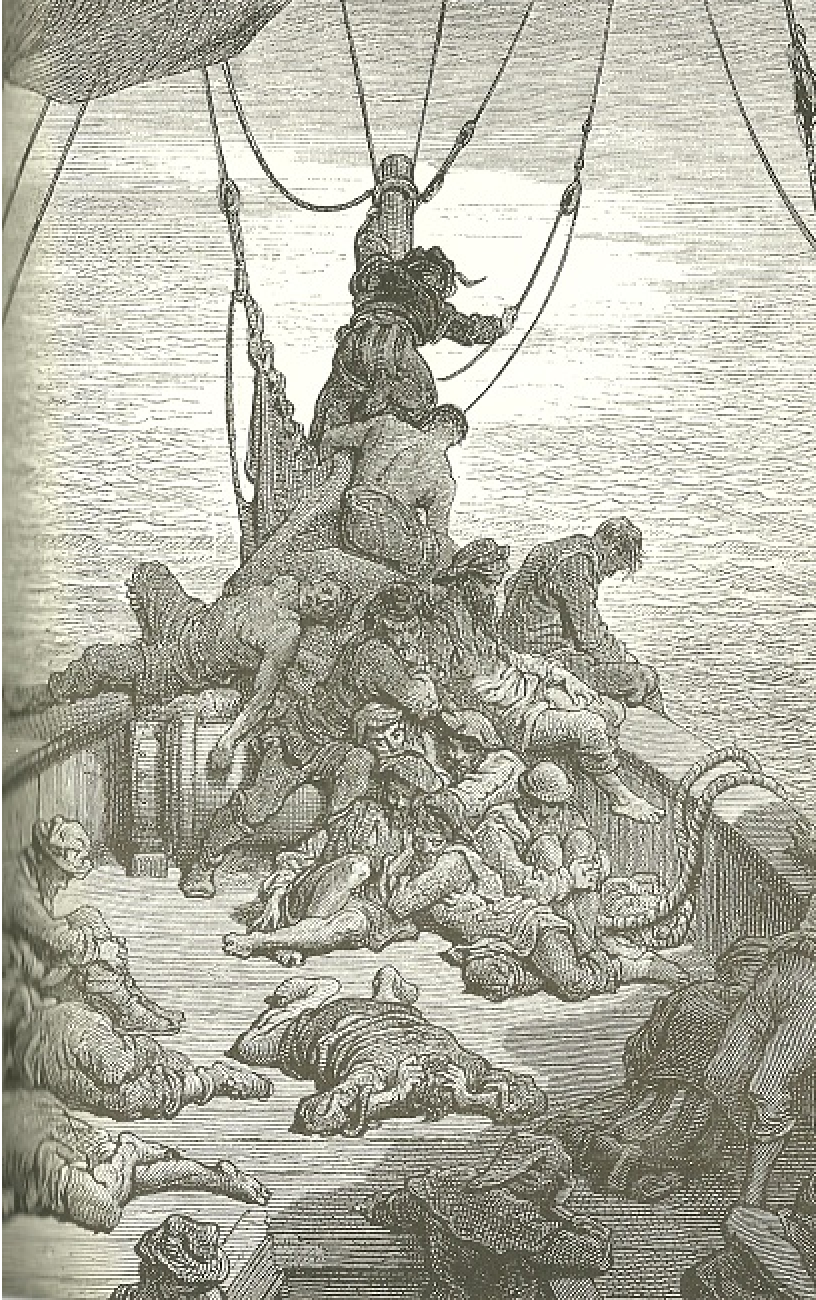
Day after day, day after day,
We stuck, nor breath nor motion;
As idle as a painted ship
Upon a painted ocean.

Ne kızıl, ne de sisli, Tanrı'nın başı gibi
Görkemle çıkınca Güneş ama denizden,
Dediler, açık şu: Öldürmeliymiş o kuşu,
Bize yalnızca bulut ve sis getiren.
Nasıl iyi ettin, o kuşu yok ettin,
Bize yalnızca bulut ve sis getiren!

Rüzgâr esti kıçtan, köpük uçtu baştan,
Karıştı ardımızda uzanan ize;
Durmadan yol aldık, ilk defa biz daldık
Çıt çıkmayan o koskoca denize.

Birden rüzgâr dindi, tüm yelkenler indi,
Yoğun bir hüzün çöktü her şeye,
Ağırlığı hissettik, rastgele sözler ettik
Sırf denizin sessizliği bozulsun diye.

Cehennem sıcağında bakır gökte
Duruyordu kan rengi olmuş
Güneş Öğle vakti tam tepesinde direğin;
Öyle ufalmış ki boyu Ayla eş.

Günler günleri izledi böyle,

Durduk orada hiç kıpırdamadan
Ressam elinden çıkmış bir gemi gibi,
Ressam elinden çıkmış bir denizde duran.

Water, water, every where,
And all the boards did shrink;
Water, water, every where,
Nor any drop to drink.

The very deep did rot:
O Christ! That ever this should be!
Yea, slimy things did crawl with legs
Upon the slimy sea.

About, about, in reel and rout
The death-fires danced at night;
The water, like a witch’s oils,
Burnt green, and blue and white.

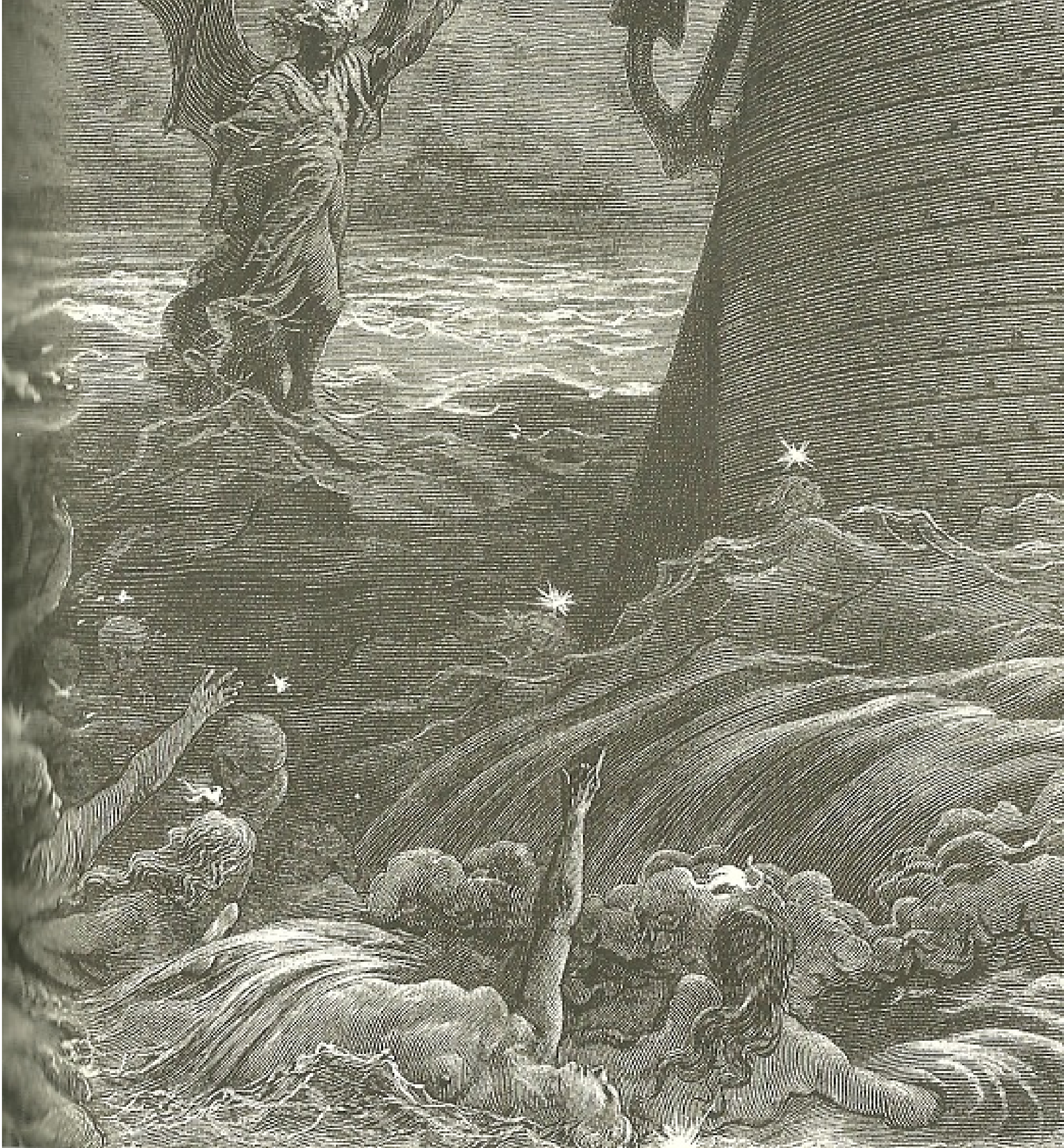
Su, su, nereye baksan yalnızca su,
Güverte tahtaları çekti zamanla;
Su, su, nereye baksan yalnızca su,
Ama hiçbir yerde yok içecek bir damla.

Ve inanılmaz bir şey oldu,
Tanrım! Denizin ta kendisi çürüdü
Ve sümük gibi olmuş o sularda
Sümüklü yaratıklar sürünüp yürüdü!

Kaykılıp yatarak, doğrulup kalkarak
Dansetti gece ölüm ateşleri
Ve mavi, yeşil, beyaz yandı sular
Kaynayan bir cadı kazanı gibi.

And some in dreams assured were
Of the spirit that plagued us so:
Nine fathom deep he had followed us
From the land of mist and snow.
And every tongue, through utter drought,
Was withered at the root;
We could not speak, no more than if
We had been choked with soot.

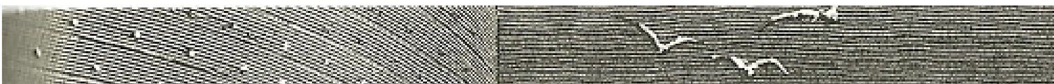
Ah! well a-day! what evil looks
Had I from old and young!
Instead of the cross, the Albatross
About my neck was hung.

Ve bazıları emindi gördüğünden
Başımıza bunları açan ruhu düşünde:
Gelmişti o sis ve buz diyarından
Peşimize düşüp dokuz kulaç derinde.

Ve her dil o kuraklık yüzünden
Kurumuştu ta köküne kadar:
Daha imkânsız olmazdı konuşmak
Tıkasaydı boğazımızı kurumlar.

Ah işte baktı yüzüme nefretle
Gemideki herkes, genç olsun, yaşlı olsun;
Sövüp birlikte bana astılar boynuma
Haç yerine ölüsünü Albatrosun.

PART THE THİRD

There passed a weary time.
Each throat Was parched, and glazed each eye.
A weary time! a weary time!
How glazed each weary eye,
When looking westward, I beheld
A something in the sky.

At first it seemed a little speck,
And then it seemed a mist:
It moved and moved, and took at last
A certain shape, I wist.

A speck, a mist, a shape, I wist!
And still it neared and neared:
As if it dodged a water-sprite,
It plunged and tacked and veered.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bitkin günler geçirdik hep birlikte.
Her boğaz kurumuş, her göz donuk.
Bitkin günler geçirdik, bitkin günler!
Her bitkin göz nasıl da öyle donuk!
Sonra batıya bakıp birden gördüm
Gökte bir şey, uzak ve soluk.

Önce küçük bir noktaydı yalnızca,
Sonra bir sise dönüşüp süründü,
Ardından yaklaşıp büyüdü giderek
Ve tandığım bir şekle büründü.

Noktaydı, sisti derken, şekil olmuştu birden;
Yaklaşıyordu hâlâ hiç durmaksızın
Ve kaçıyormuş gibi bir su perisinden
Yan yatıp yön değiştiriyordu ansızın.

With throats unslaked, with black lips baked,
We could not laugh nor wail;
Through utter drought all dumb we stood!
I bit my arm, I sucked the blood,
And cried, A sail! a sail!

With throats unslaked, with black lips baked,
Agape they heard me call:
Gramercy! they for joy did grin,
And all at once their breath drew in,
As they were drinking all.

See! see! (I cried) she tacks no more!
Hither to work us weal;
Without a breeze, without a tide,
She steadies with upright keel!
The western wave was all a-flame
The day was well nigh done!
Almost upon the western wave
Rested the broad bright Sun;
When that strange shape drove suddenly
Betwixt us and the Sun.
Boğazlarımız kuru, dudaklarımız kara,

Güç bulamadan gülmeye, feryat etmeye
Kaldık o kuraklıkta sesimiz çıkmadan.
Isırıp kolumu emdim oradan kan,
Haykırdım ‘Gemi geliyor!’ diye.

Boğazları kuru, dudakları kara,
Açık ağızlarla kulak verdiler bu sese;
‘Şükürler olsun!’ deyince de ben,
Sırıtıp derin bir soluk aldılar hep birden
Havayı içiyormuş gibi neredeyse.

‘Bakın,’ dedim. ‘Yön değiştirmiyor artık!’
Buraya iyilik yapmaya gelmiş bize,
Rüzgâr da gelgit de olmadan yol alarak;
Düz omurgayla dimdik oturuyor denize.

Gün bitiyor, batıda yanıyordu sular
İçindeymiş gibi büyük bir ateşin
Ve o yanan suların neredeyse üstünde
Duruyordu büyük, parlak çemberi Güneşin,
Girdiğinde birdenbire o garip şekil
Arasına gemimizle Güneşin.

And straight the Sun was flecked with bars,
(Heaven’s Mother send us grace!)
As if through a dungeon-grate he peered,
With broad and burning face.

Alas! (thought I, and my heart beat loud)
How fast she nears and nears!
Are those her sails that glance in the Sun,
Like restless gossameres!

Are those *her* ribs through which the Sun
Did peer, as through a grate?
And is that Woman all her crew?
Is that a DEATH? and are there two?
Is DEATH that woman’s mate?

Her lips were red, her looks were free,
Her locks were yellow as gold:
Her skin was as white as leprosy,
The Night-Mare LIFE-IN-DEATH was she,
Who thicks man’s blood with cold.

The naked hulk alongside came,
And the twain were casting dice;
‘The game is done! I’ve won! I’ve won!’
Quoth she, and whistles thrice.

Ve parmaklıklar ardında kaldı hemen Güneş
(Sana sığındık, yardımcımız ol, Meryem Ana!),
Bakıyormuş gibi bir zindan penceresinden
Baktı o büyük, yanan yüzüyle dünyaya.

Ah, diye düşündüm yüreğim çarparak,
Nasıl da yaklaşıyor hızla hiç durmadan
Ve *onun* yelkenleri mi bunlar,
Güneşe karşı tüller gibi dalgalanan?

Onun kaburgaları mı bunlar,
Zindan penceresinden baktıran Güneşi?
Ve tek tayfası o Kadın mı acaba?
Bir de ÖLÜM mü var yoksa yanında?
ÖLÜM mü yoksa o kadının eşi?

Kadının ağzı kızıl, duruşu serbestti,
Saçlarının sarısı farksızdı altından,
Cüzam beyazıydı bembeyaz teni:
CANLI ÖLÜM denen o Kâbustu belli,
İnsanların kanını donduran.

Çıplak tekne gelip yanaştı bordamıza.
O çift oturmuş zar atıyordu içinde:
“Oyun burda biter, benim işte zafer!”
Dedi kadın ve üç kez ıslık çaldı üstüne.

The Sun’s rim dips; the stars rush out:
At one stride comes the dark;
With far-heard whisper, o’er the sea.
Off shot the spectre-bark.

We listened and looked sideways up!
Fear at my heart, as at a cup,
My life-blood seemed to sip!
The stars were dim, and thick the night,
The steersman’s face by his lamp gleamed white;

From the sails the dew did drip -
Till clombe above the eastern bar
The horned Moon, with one bright star
Within the nether tip.

One after one, by the star-dogged Moon
Too quick for groan or sigh,
Each turned his face with a ghastly pang,
And cursed me with his eye.

Four times fifty living men,
(And I heard nor sigh nor groan)
His shipmates drop down dead.
With heavy thump, a lifeless lump,
They dropped down one by one.

The souls did from their bodies fly, -
They fled to bliss or woe!

And every soul, it passed me by,
Like the whizz of my cross-bow!

Güneş daldı denize, yıldızlar çıktı göğe;
Karanlık bir an içinde iniverdi
Ve dört yöne yayılan bir fısıltıyla
O hayalet gemi fırlayıp gidiverdi.

Dinleyip baktık yan gözle yukarı doğru!
Bir kupadan yudumlar alırmış gibi, korku
İçiyordu kalbimin kanını yudumlayıp!
Yıldızlar cansızdı, kapkaraydı gece
Vurmuştu fenerin beyaz ışığı dümenciye.

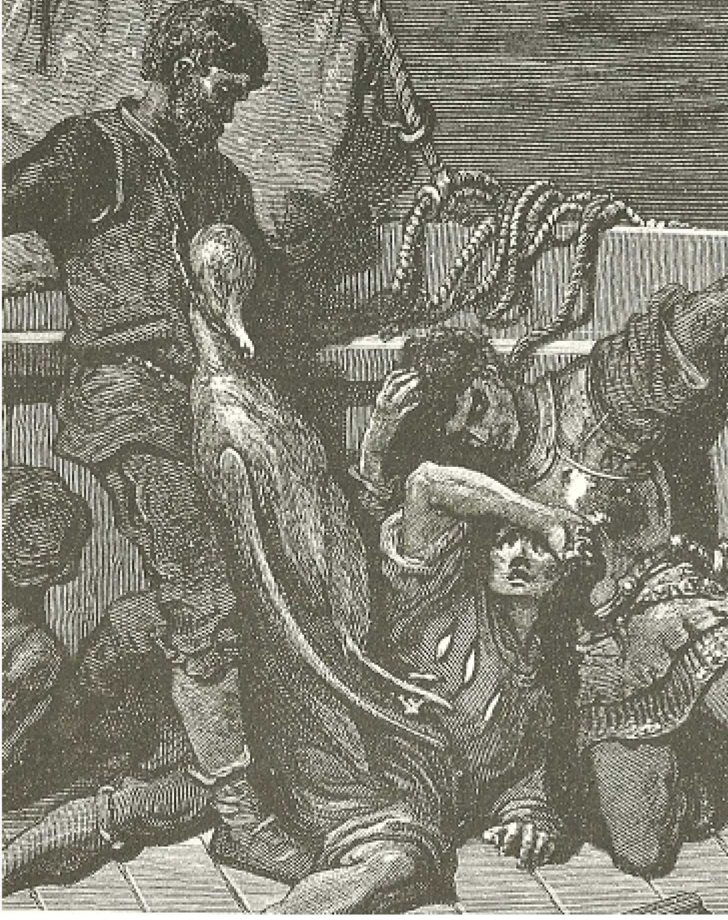
Çiy damladı yelkenlerden tıp tıp
Yükselene kadar sonunda
Ay çifte boynuzuyla doğuda
Alt ucuna bir yıldızı da alıp.

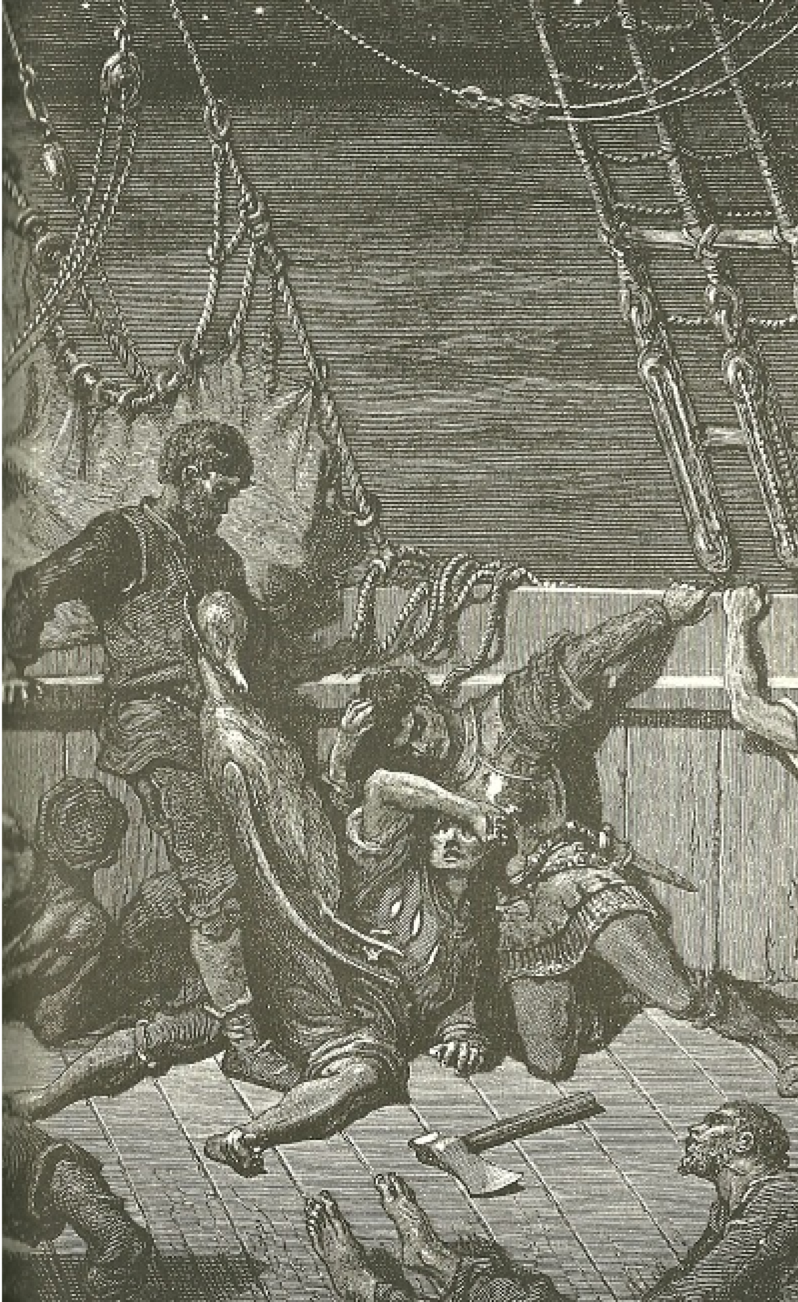
Altında yıldızlı Ayın vakit bulamadı
İnlemeye de, iç çekmeye de gemiciler;
Çevirip yüzünü korkunç bir acıyla
Lanet okudu bana gözüyle teker teker.

İki yüz adam vardı tam o gemide,
Ama duydum ne bir iç çekiş, ne bir inilti;
Sırf tok bir sesle, cansız bir kütle
Halinde yere serildi her biri.

Uçup gitti ruhları gövdelerinden,
Gitti Cennet ya da Cehennem’e
Geçip kulağımın dibinden

Tüfeğimden uçan okun sesiyle!”

PART THE FOURTH

“I fear thee, ancient Mariner!
I fear thy skinny hand!
And thou art long, and lank, and brown,
As is the ribbed sea-sand.

I fear thee and thy glittering eye,
And thy skinny hand, so brown.” -
“Fear not, fear not, thou Wedding-Guest!
This body dropt not down.
Alone, alone, all, all alone,
Alone on a wide wide sea!
And never a saint took pity on
My soul in agony.

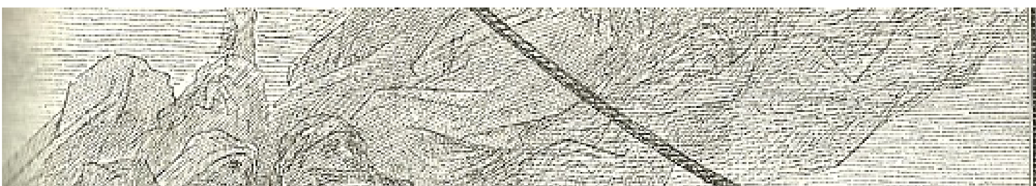
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

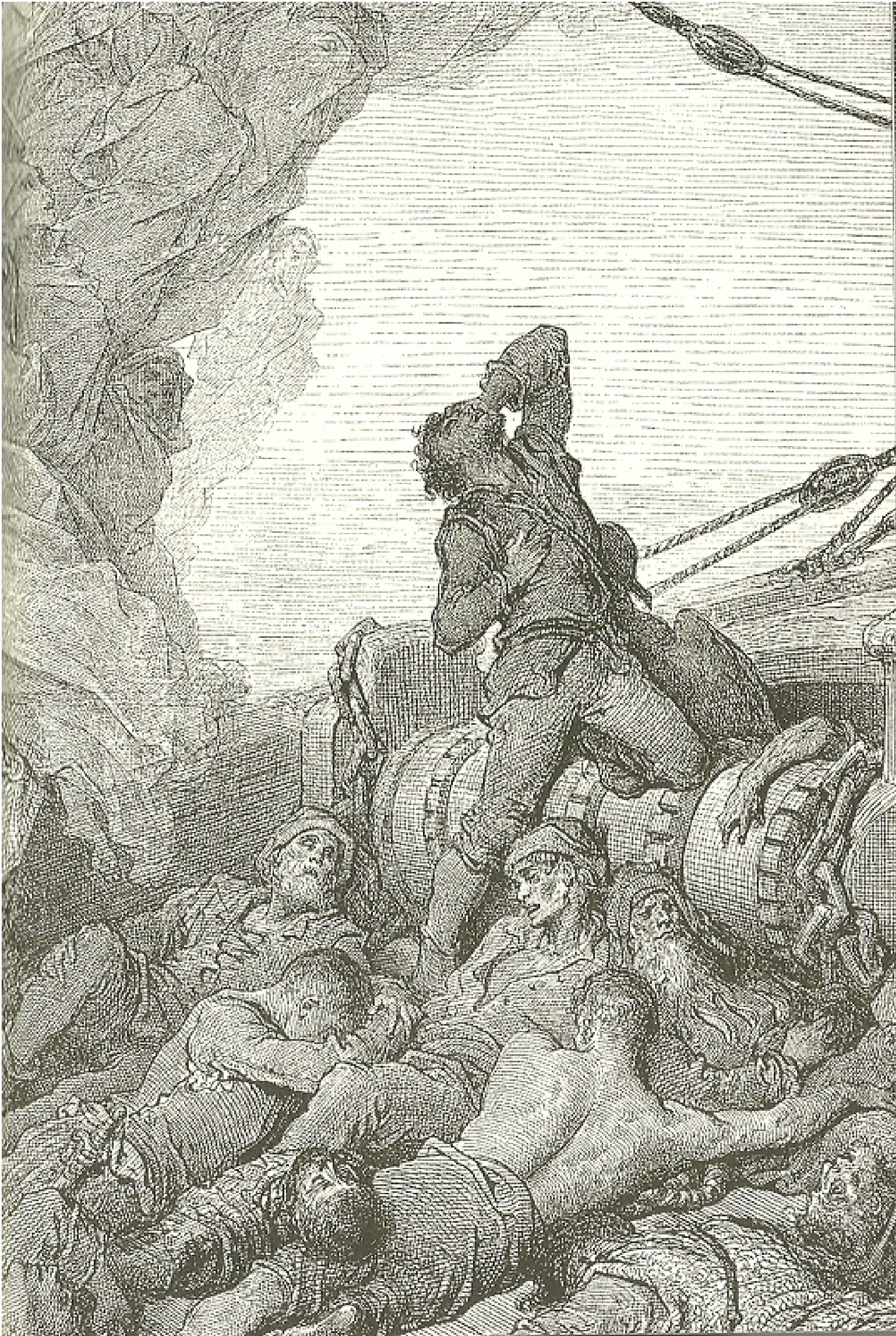
‘Korkuyorum senden, yaşlı Gemici,
Korkuyorum o sıska elinden senin;
Uzunsun, ipincesin ve bozsun
Kıvrımlı kumları gibi denizin.

Korkuyorum o kor gibi gözlerinden,
Korkuyorum o sıska, boz elinden de.”
“Korkma, Düğün Konuğu, korkma hiç;
Bil ki ölmedi bu gördüğün gövde.

Yalnızdım, yalnızdım, yapayalnızdım
Uçsuz bucaksız bir denizde
Ve işkence içindeki ruhuma
Merhamet etmedi çıkıp bir aziz de.

The many men, so beautiful!
And they all dead did he:
And a thousand thousand slimy things
Lived on; and so did I

I looked upon the rotting sea,
And drew my eyes away;
I looked upon the rotting deck,
And there the dead men lay

I looked to Heaven, and tried to pray:
But or ever a prayer had gusht,
A wicked whisper came, and made
My heart as dry as dust.

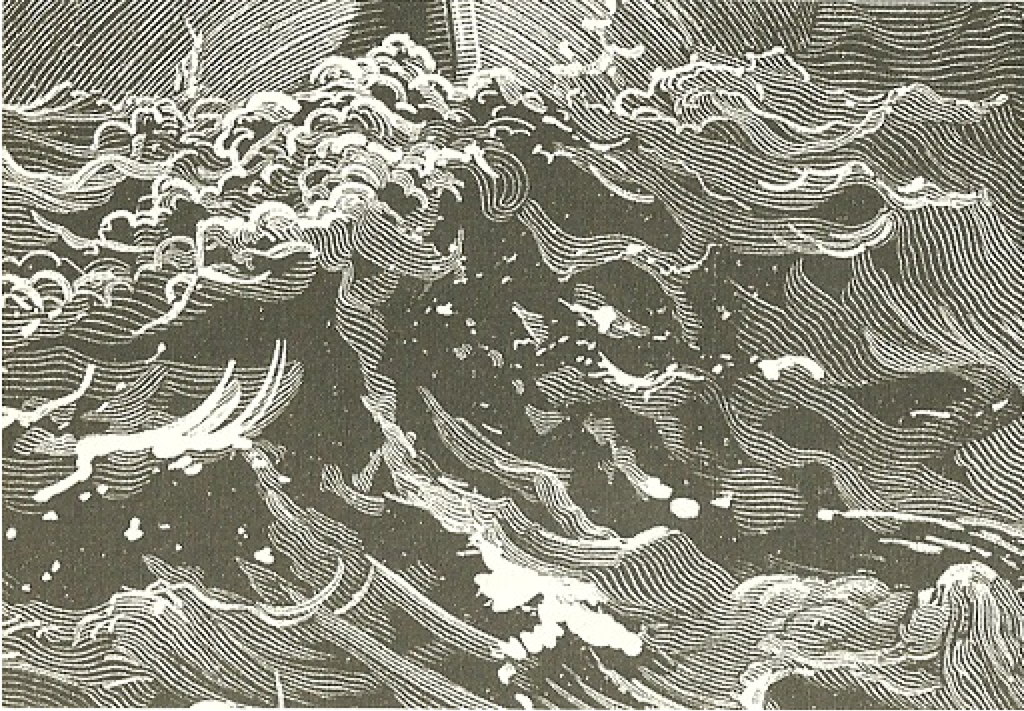
I closed my lids, and kept them close,
And the balls like pulses beat;
For the sky and the sea, and the sea and the sky
Lay like a load on my weary eye,
And the dead were at my feet.

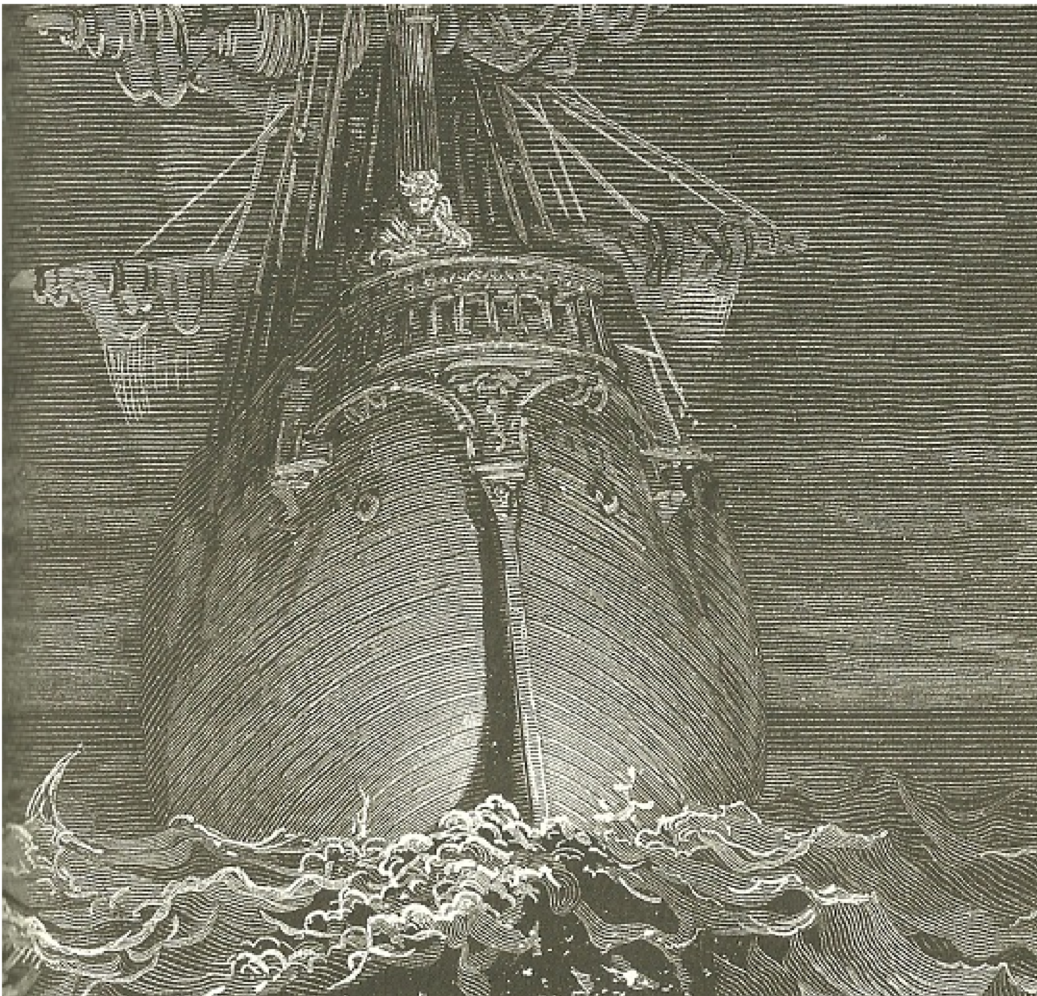
Öldü bütün o güzelim insanlar;
Ama kopmadı tenimden benim canım,
Binlerce sümüklü yaratık sağ kaldı
Ve ben de onlarla sağ kaldım.

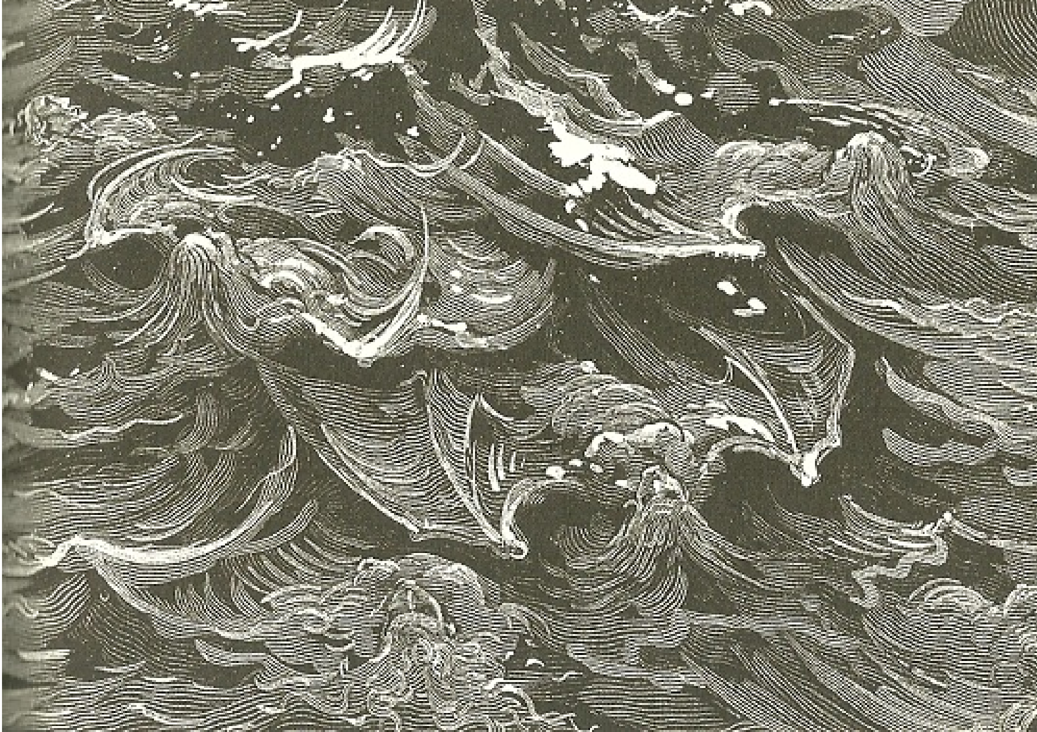
Baktım o çürüyen denize
Ve kaçırdım gözlerimi hemen;
Baktım çürüyen güverteye:
Başka bir şey yoktu ölülerden.

Göğe bakıp çalıştım dua etmeye;
Ama çıkmadan ağzımdan tek söz bile,
Kötü bir fısıltı gelip kulağıma
Kalbimi dönüştürdü çöle.

Gözlerimi kapatıp kapalı tuttum;
Birer nabız gibi atıyorlardı:
Gökyüzü ve deniz, deniz ve gökyüzü
Bitap düşürmüştü her iki gözü;
Çevremde de ölüler yatıyorlardı.

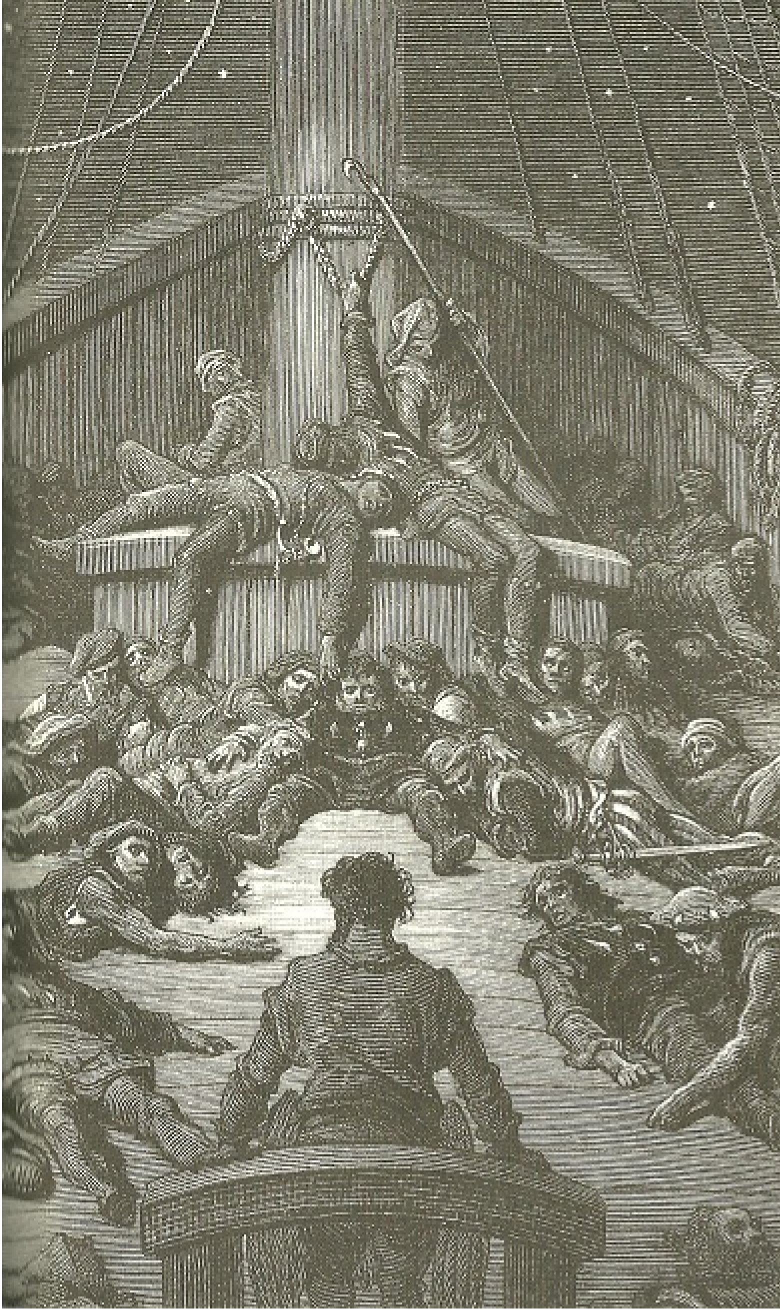
The cold sweat melted from their limbs,
Nor rot nor reek did they:
The look with which they looked on me
Had never passed away.

An orphan’s curse would drag to Hell
A spirit from on high;
But oh! more horrible than that
Is a curse in a dead man’s eye!
Seven days, seven nights, I saw that curse,
And yet I could not die.

Eriyip gitti üstlerindeki soğuk ter
Ne çürüdüler ne de koktular;
Hiç değişmeksizin yüzleri:
Bana aynı bakışla baktılar.

Derler ki laneti bir yetimin
Cehennemlik edermiş gökteki ruhu olan
Ah, nasıl da ağır fazlasıyla
Bir ölünün gözündeki lanet bundan!
Yaşadım yedi gün yedi gece o lanetle,
Gene de kurtulamadım canımdan.

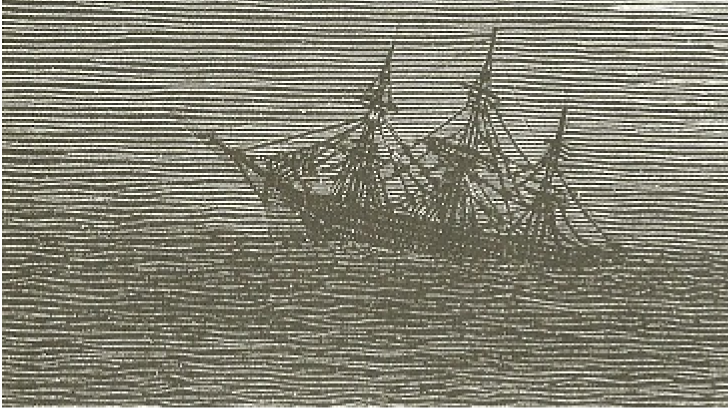

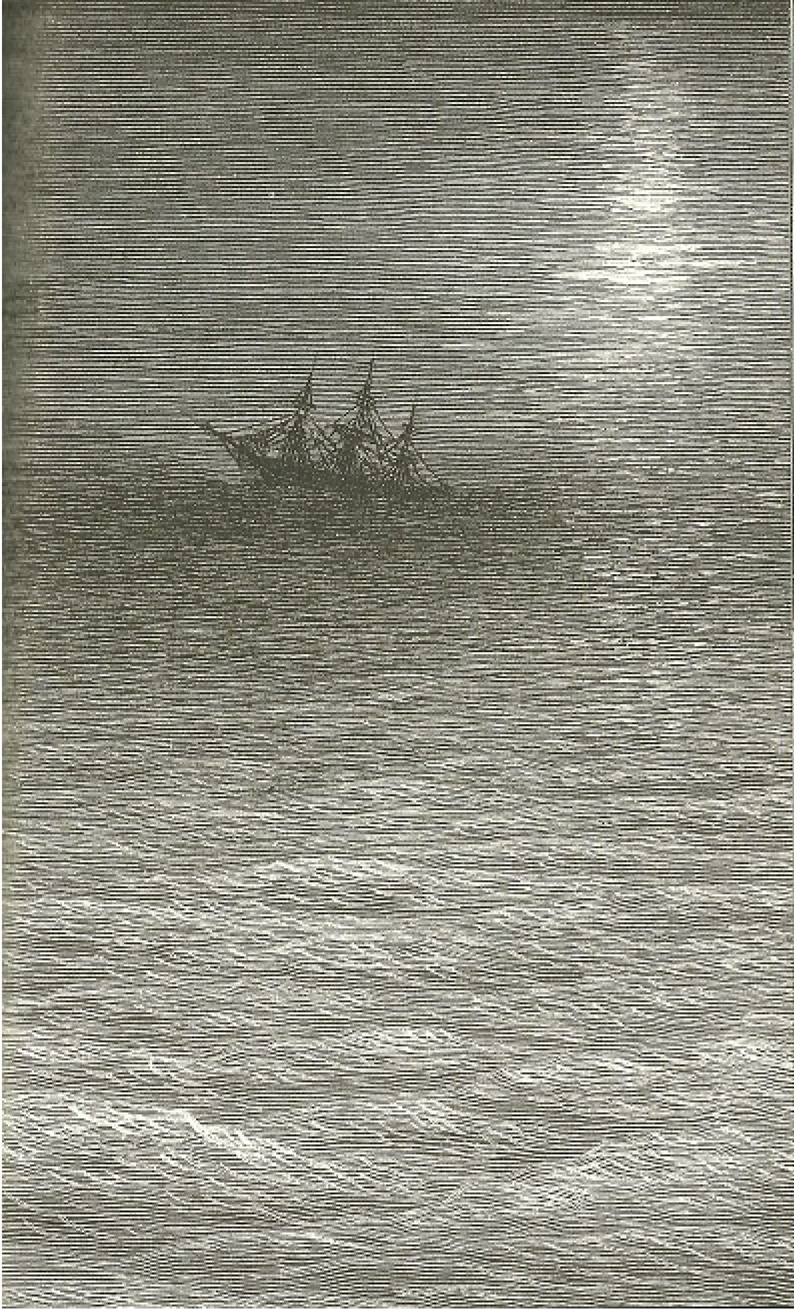
The moving Moon went up the sky,
And no where did abide:
Softly she was going up,
And a star or two beside.

Her beams bemocked the sultry main,
Like April hoar-frost spread;
But where the ship’s huge shadow lay,
The charmed water burnt alway
A still and awful red.

Tırmandı öyle göğe gezgin Ay,
Durup kalmadan bir an hiçbir yerde;
Tırmandı yükseklere yavaş yavaş,
Bir iki yıldızla beraberinde.

Alay edercesine o boğucu denizle
Kırağı gibi yayıldı her yere ışığı,
Ama geminin dev gölgesinde
Değişmedi bir an için bile
Büyülü suyun korkunç kızıllığı.

Beyond the shadow of the ship,
I watched the water-snakes:
They moved in tracks of shining white,
And when they reared, the elfish light
Fell off in hoary flakes.

Within the shadow of the ship
I watched their rich attire:
Blue, glossy green, and velvet black,
They coiled and swam; and every track
Was a flash of golden fire.

O happy living things! no tongue
Their beauty might declare:
A spring of love gushed from my heart,
And I blessed them unaware:
Sure my kind saint took pity on me,
And I blessed them unaware.

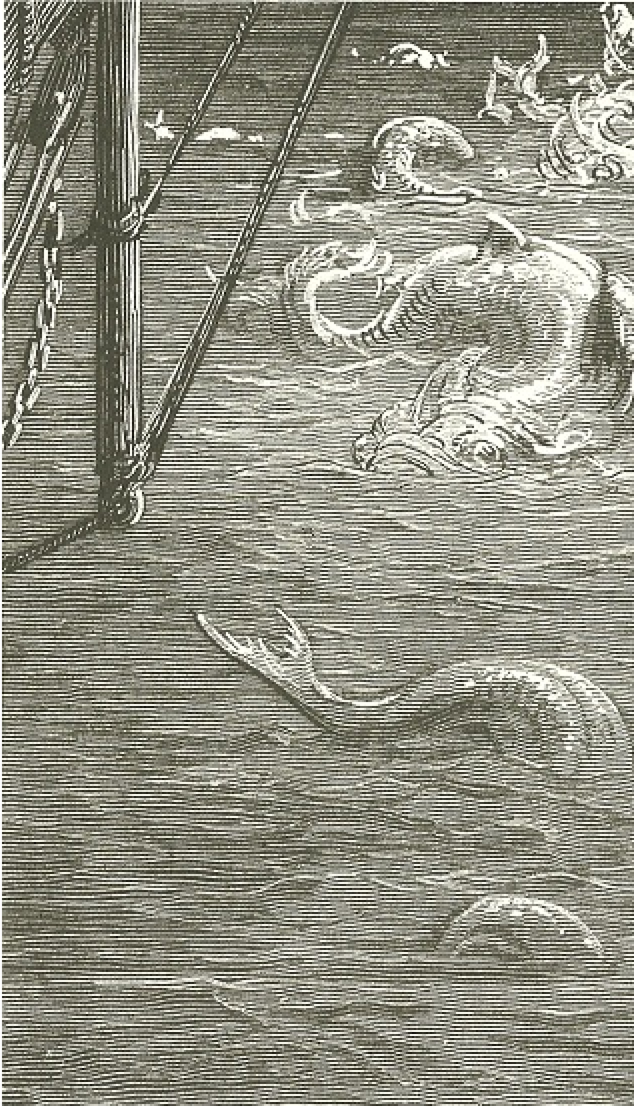
The self same moment I could pray;
And from my neck so free
The Albatross fell off, and sank
Like lead into the sea.

Ötesinde geminin gölgesinin
Gördüm deniz yılanlarını açıkta:
Bırakıyorlardı parlak beyaz bir iz
Ve dökülüyordu üstlerinden deniz
Kırağı gibi o oyuncu ışıkta.

Geminin gölgesinde yüzenlerin de
Alımlı giysilerini gördüm yakından:
Mavi, yeşil, kadife gibi kara,
Oynaşıyorlardı bırakıp arkalarında
Altın rengi bir iz, alev alev yanan.

Ah o mutlu canlılar! Hangi dil
Anlatabilirdi bu güzelliği gerçekten?
Kalbimden fışkırdı derin bir sevgi,
Kutsadım onları fark etmeden:
Merhamet etmişti ki koruyucu azizim,
Kutsadım onları fark etmeden.

Ve dua edebildim o anda,
Hafifledi boynum ansızın
Sıyrılıp düşüverdi Albatros
Ve kayboldu altında suların.

PART THE FIFTH

Oh sleep! it is a gentle thing,
Beloved from pole to pole!
To Mary Queen the praise be given!
She sent the gentle sleep from Heaven,
That slid into my soul.

The silly buckets on the deck,
That had so long remained,
I dreamt that they were filled with dew;
And when I awoke, it rained.

My lips were wet, my throat was cold,
My garments all were dank;
Sure I had drunken in my dreams,
And still my body drank.

I moved, and could not feel my limbs:
I was so light - almost
I thought that I had died in sleep,
And was a blessed ghost.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Uyku tatlı, okşayıcı bir şeydir,
Yoktur dünyada onu sevmeyen:
Yüce Meryem Ana, şükürler olsun ona,
Bir uyku yolladı Cennet'ten bana,
Ruhuma sızıp her şeyi örtüveren.

Günlerdir bir sıra hantal kova
Güvertede durmuştu bekleyerek su:
Rüyamda çiyle dolmuş gördüm onları,
Uyandığımda da yağmur yağıyordu.

Dudaklarım ıslaktı, boğazım soğuk,
Sırıl sıklamdı üstüm başım:
Su içmişti gövdem belli ki uyurken
Ve içiyordum hâlâ, doymamıştım.

Kıpırdandığımda tüy gibiydi her yanım;
Hafiflemiştim ki öylesine
Neredeyse sandım uykumda ölüp
Dönüştüğümü kutsanmış bir hayalete.

And soon I heard a roaring wind:
It did not come anear;
But with its sound it shook the sails,
That were so thin and sere.

The upper air burst into life!
And a hundred fire-flags sheen,
To and fro they were hurried about!
And to and fro, and in and out,
The wan stars danced between.

And the coming wind did roar more loud,
And the sails did sigh like sedge;
And the rain poured down from one black cloud;
The Moon was at its edge.

The thick black cloud was cleft, and still
The Moon was at its side:
Like waters shot from some high crag,
The lightning fell with never a jag,
A river steep and wide.

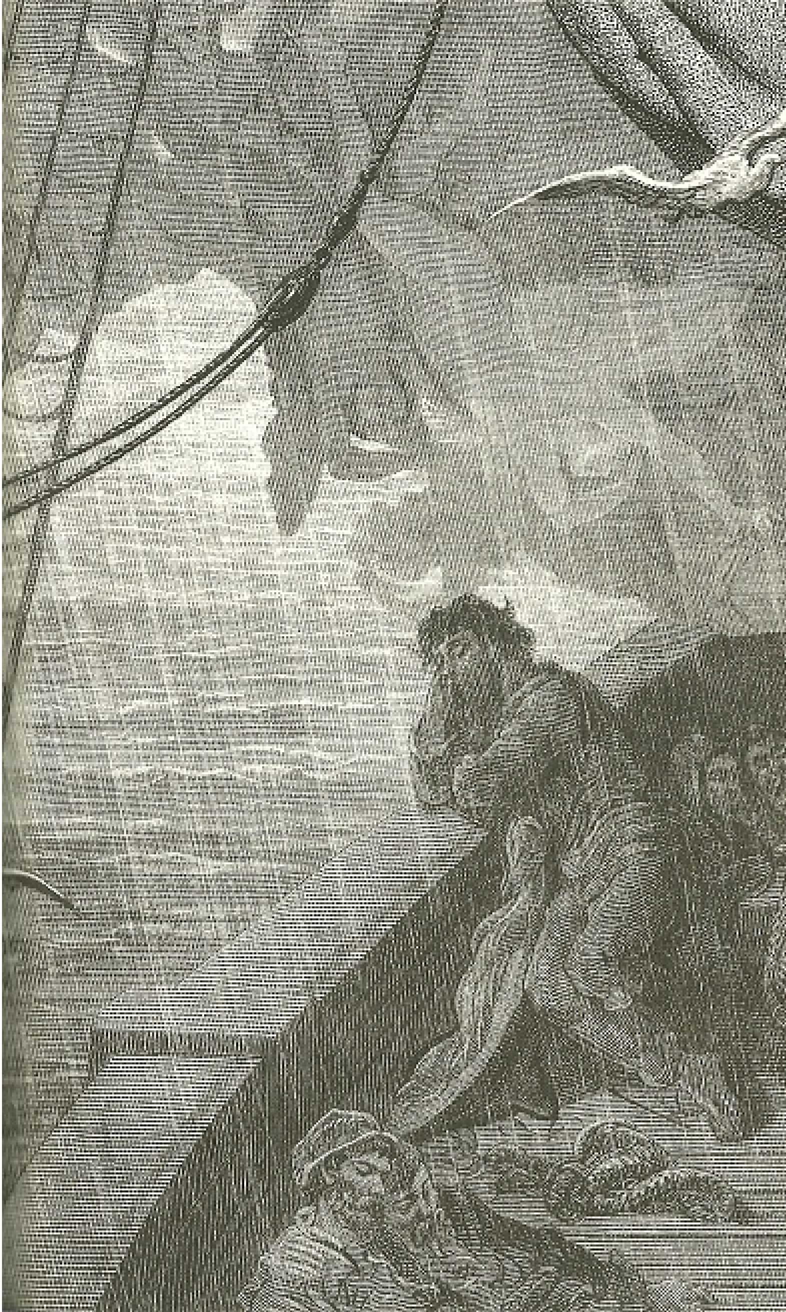
Kükreyen bir rüzgâr çıktı birazdan;
Yaklaşmadı hiç gemiye nefesi,
Ama incelip kurumuş yelkenleri
Sarstı gene de o güçlü sesi.

Gökler harekete geçti ansızın!
Yüzlerce ışık levhası orada
Dalgalandı sağa sola bayrak gibi!
Bir yandan da, sağa sola, ileri geri
Dans etti donuk yıldızlar arada.

Daha da arttı kükreyişi rüzgârın,
Otlar gibi hışırdadı her yelken;
Yağmur kara bir buluttan boşanıyordu,
Ay durmuş köşesinde beklerken.

Ortadan yarılmıştı kara bulut,
Ayrılmıyordu Ay ondan hâlâ ama:
Bir doruktan dökülen sulardan farksız,
İniyordu yıldırımlar hiç zikzaksız,
Benziyordu dik ve geniş bir ırmağa.

The loud wind never reached the ship,
Yet now the ship moved on!
Beneath the lightning and the Moon
The dead men gave a groan.

They groaned, they stirred, they all uprose,
Nor spake, nor moved their eyes;
It had been strange, even in a dream,
To have seen those dead men rise.

The helmsman steered, the ship moved on;
Yet never a breeze up blew;
The mariners all ‘gan work the ropes,
Where they were wont to do:
They raised their limbs like lifeless tools -
We were a ghastly crew.

The body of my brother’s son,
Stood by me, knee to knee:
The body and I pulled at one rope,
But he said nought to me.

“I fear thee, ancient Mariner!”
“Be calm, thou Wedding-Guest!
‘Twas not those souls that fled in pain,
Which to their corses came again,
But a troop of spirits blest:

For when it dawned - they dropped their arms,

And clustered round the mast;
Sweet sounds rose slowly through their mouths,
And from their bodies passed.

Kükreyen rüzgâr yakınlaşmadı hiç,
Ama gemi yola çıkıp ilerledi!
Çakan şimşeklerle Ayın altında
Tüm ölüler usulca inledi.

İnlediler, kıpırdandılar, doğruldular,
Ne konuştular, ne oynattılar gözlerini:
Garip olurdu bir rüyada görmek bile
O ölülerin böyle kalkıp dikildiğini.

Dümenci sevk etti, gemi yol aldı;
Ama esmiyordu hiçbir rüzgâr.
Gemiciler asıldılar halatlara
Nasıl eskiden yaptıysalar;
Kalktı kolları cansız araçlar gibi:
Görülmemişti böyle korkunç tayfalar.

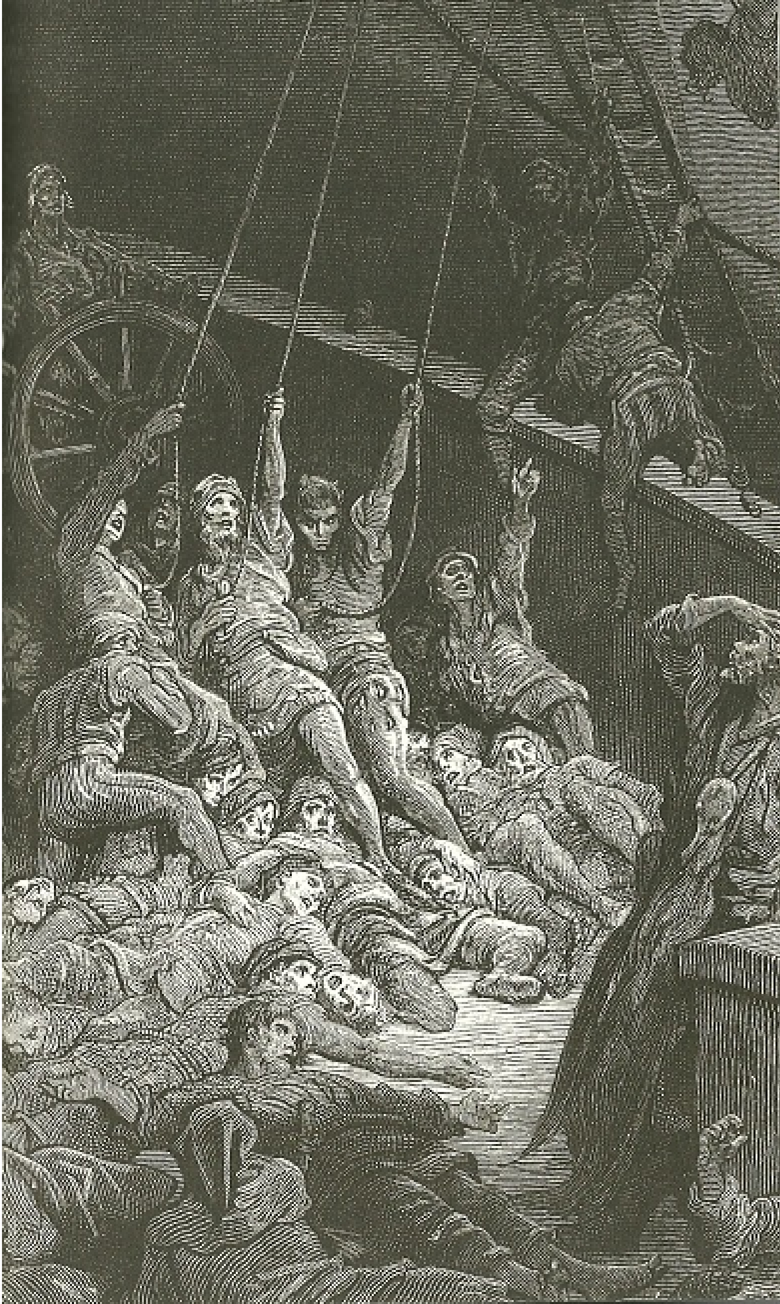
Gövdesi kardeşimin oğlunun
Gelip durdu benimle yan yana;
Aynı halatı kavradık birlikte,
Ama tek söz etmedi gövde bana.

“Korkuyorum senden, yaşlı gemici!”
“Korkma, sakin ol, Düğün Konuğu!
Acılar içinde uçup giden
O ruhlar değildi gövdelerine dönen,
Bir dizi başka, kutsanmış ruhtu;

Çünkü tan ağardığında indi kolları

Ve toplandılar çevresinde direğin;
Tatlı sesler çıktı usulca ağızlarından
Ve yükseldi içinden gövdelerinin.

Around, around, flew each sweet sound,
Then darted to the Sun;
Slowly the sounds came back again,
Now mixed, now one by one.

Sometimes a-dropping from the sky
I heard the sky-lark sing;
Sometimes all little birds that are,
How they seemed to fill the sea and air
With their sweet jargoning!

And now ‘twas like all instruments,
Now like a lonely flute;
And now it is an angel’s song,
That makes the Heavens be mute.

It ceased; yet still the sails made on
A pleasant noise till noon,
A noise like of a hidden brook
In the leafy month of June,
That to the sleeping woods all night
Singeth a quiet tune.

Till noon we quietly sailed on,
Yet never a breeze did breathe:
Slowly and smoothly went the ship,
Moved onward from beneath.

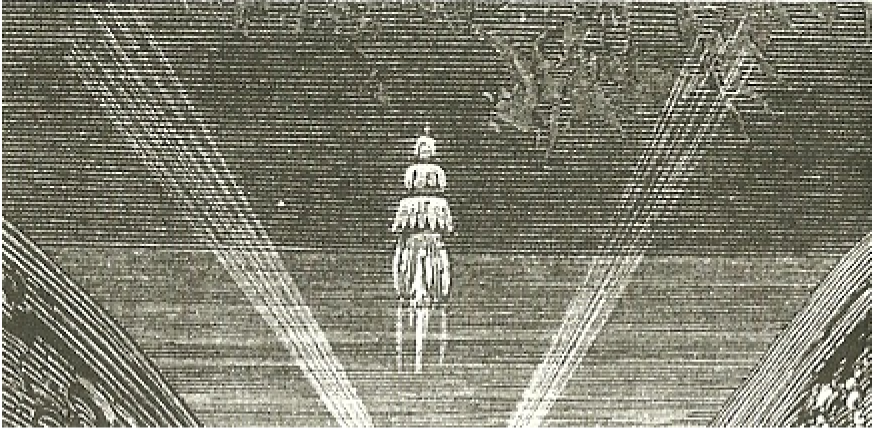
Fır döndü kezlerce havada her ses,
Sonra da hızla uçup gitti Güneşe;
Geri geldi sesler sonra yavaş yavaş,
Kâh hep birlikte, kâh peş peşe.

Bazen indi gökten üstüme
Tarla kuşu güzelim sesiyle;
Bazen de bütün kuşlar oradaydı,
Dolduruyordu denizle havayı
O tatlı ötüşmeleriyle!

Kâh çalıyordu tüm çalgılar birden,
Kâh bir flüt tek başına çınlıyordu,
Kâh da şarkı söylüyordu bir melek
Ve bütün gök susup dinliyordu.

Bitti bu, ama sürdürdü yelkenler
Tatlı bir ses çıkarmayı öğlene dek:
Sanki gizli bir dere Haziran'da
Yeşillikler içinden geçerek
İlerliyordu uyuyan korularda
Geceboyu şarkısını söyleyerek.

İlerledik öğlene dek sessizce
Rüzgârın izi bile olmadan;
Yavaş ve sakin yol aldı gemi
İtilerek gizlice altından.

Under the keel nine fathom deep,
From the land of mist and snow,
The spirit slid: and it was he
That made the ship to go.
The sails at noon left off their tune,
And the ship stood still also.

The Sun, right up above the mast,
Had fixed her to the ocean:
But in a minute she ‘gan stir,
With a short uneasy motion -
Backwards and forwards half her length
With a short uneasy motion.

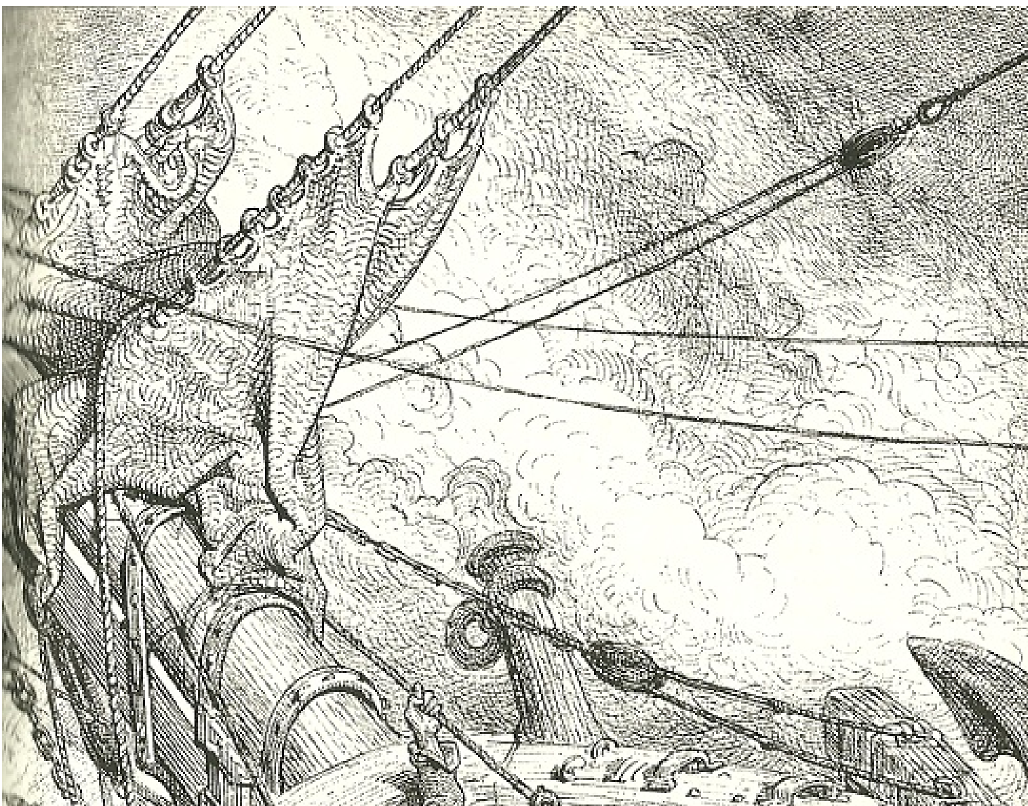
Then like a pawing horse let go,
She made a sudden bound:
It flung the blood into my head,
And I fell down in a swound.

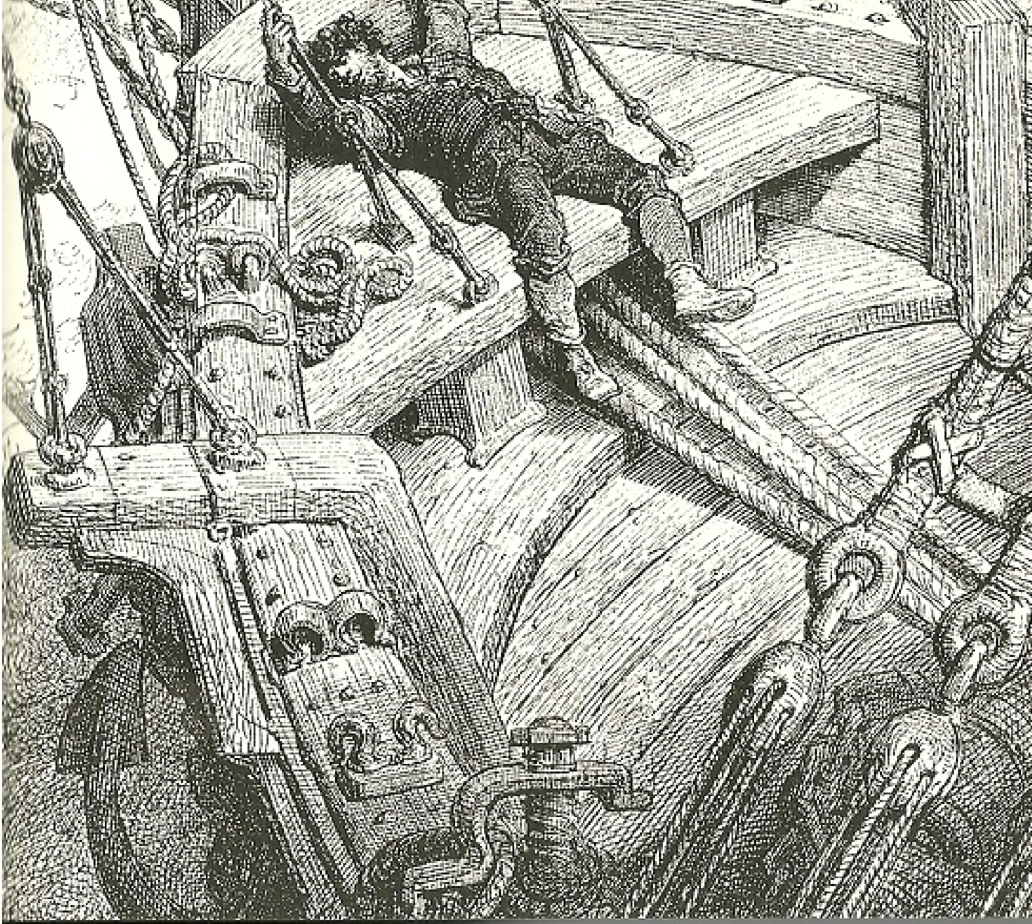
Aşağıda, dokuz kulaç derinde
Sis ve kar diyarından gelen ruhtu
Suların içinden kayarak yol alan,
Gemiyi o böyle götürüyordu.
Öğle oldu derken, sustu her yelken
Ve aynı anda gemi de durdu.

Direğin tepesindeki Güneş
Mıhlamıştı onu olduğu yere;
Ama kıpırdandı çok geçmeden
Yavaş ve sarsıntılı bir şekilde,
Gitti biraz ileri, sonra da geri.
Yavaş ve sarsıntılı bir şekilde.

Toprağı eşeleyen bir at gibi
İleri atıldı sonra ansızın;
Kan sıçradı beynime bu hareketten,
Seriliverdim güverteye baygın.

How long in that same fit I lay,
I have not to declare;
But ere my living life returned,
I heard and in my soul discerned
Two voices in the air.

‘Is it he?’ quoth one, ‘Is this the man?
By him who died on cross,
With his cruel bow he laid full low,
The harmless Albatross.

‘The spirit who bideth by himself
In the land of mist and snow,
He loved the bird that loved the man
Who shot him with his bow.’

The other was a softer voice,
As soft as honey-dew:
Quoth he, ‘The man hath penance done,
And penance more will do.’

Elimde değil söylemek, bilmiyorum
Ne kadar yattım o halde orada;
Ama gelmeden tekrar tam kendime
Hissettim ruhumun derinliklerinde
Fısıldaştığını iki sesin havada.

‘Çarmıhta ölen İsa aşkına,’
Diyordu birisi, ‘bu mu o adam,
Bir dokunuşuyla o zalim okuyla
Acımadan zararsız Albatrosu vuran?

Günlerini tek başına geçiren ruh
O diyarda sis ve karlarıyla,
Seviyordu o kuşu, seven bu adamı,
Kendisini öldüren okuyla.’

Daha yumuşaktı sesi ötekinin
Yumuşacaktı özsuyu gibi:
Dedi, ‘Ceza çekti bu adam
Ve daha da ceza var çekeceği.’

PART THE SIXTH

FIRST VOICE
‘But tell me, tell me! speak again,
Thy soft response renewing -
What makes that ship drive on so fast?
What is the ocean doing?’

SECOND VOICE
‘Still as a slave before his lord,
The ocean hath no blast;
His great bright eye most silently
Up to the Moon is cast -

If he may know which way to go;
For she guides him smooth or grim
See, brother, see! how graciously
She looketh down on him.’

FIRST VOICE
‘But why drives on that ship so fast,
Without or wave or wind?’

SECOND VOICE
‘The air is cut away before,
And closes from behind.

Fly, brother, fly! More high, more high
Or we shall be belated:
For slow and slow that ship will go,
When the Mariner’s trance is abated.’

ALTINCI BÖLÜM

BİRİNCİ SES
‘Ama anlat, anlat haydi bana,
Gene yumuşak sesinle söyle:
Nedir bu gemiyi hızla götüren,
Ne yapıyor ki bu deniz böyle?’

İKİNCİ SES
‘Susmuş duruyor bir köle gibi,
Bekliyor efendisinin sözünü;
Çevirmiş gökte asılı Aya
O büyük ve parlak gözünü,

Soruyor hangi kılığa girsin:
Çünkü Ay onu tatlı ya da katı yapan.
Bak, kardeşim, nasıl da yumuşak
Nasıl sevecen denize karşı şu an.’

BİRİNCİ SES
‘Ama yokken dalga da, rüzgâr da
Nedir bu gemiyi hızla götüren?’

İKİNCİ SES
‘Hava ikiye ayrılıyor önünde
Ve kapanıyor ardında yeniden.

Uç, haydi uç, kardeş; yükseklere yerleş;
Geç kalırız yoksa, çünkü bu sürmez:
Böyle kalmaz gemi, azalır sürati
Gemicinin baygınlığı geçer geçmez.’

I woke, and we were sailing on
As in a gentle weather:
‘Twas night, calm night, the Moon was high;
The dead men stood together.

All stood together on the deck,
For a charnel-dungeon fitter:
All fixed on me their stony eyes,
That in the Moon did glitter.

The pang, the curse, with which they died,
Had never passed away:
I could not draw my eyes from theirs,
Nor turn them up to pray.

And now this spell was snapt: once more
I viewed the ocean green.
And looked far forth, yet little saw
Of what had else been seen -

Like one that on a lonesome road
Doth walk in fear and dread,
And having once turned round walks on,
And turns no more his head;
Because he knows, a frightful fiend
Doth close behind him tread.

But soon there breathed a wind on me,
Nor sound nor motion made:

Its path was not upon the sea,
In ripple or in shade.

Gözümü açtığımda yol alıyorduk
Yol alır gibi tatlı bir havada:
Sakin bir geceydi, yüksekteydi Ay;
Duruyordu ölüler bir arada.

Duruyorlardı birlikte güvertede:
Bir mezarlığa yakışırdı bu görüntü
Ve aydınlatıyordu Ay yukarıdan
Her birinin hareketsiz, soğuk gözünü.

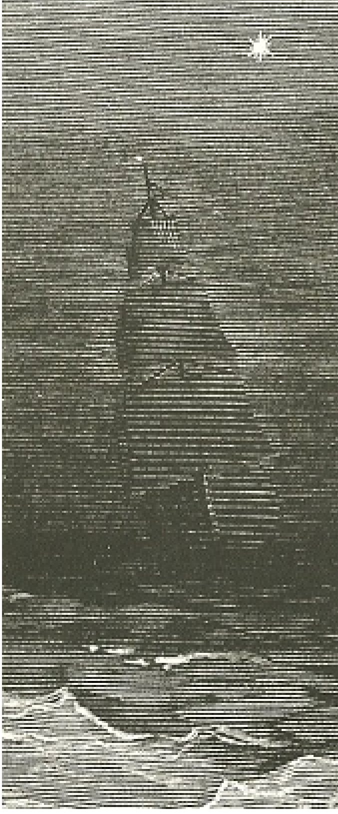
Can verirlerken gördüğüm acıyla lanet
Kaybolmamıştı hiç, duruyordu hâlâ;
Ne kaçırabiliyordum kendi gözlerimi,
Ne de göğe çevirip edebiliyordum dua.

Sonra büyü bozuldu ve yemyeşil
Göründü deniz gözüme yeniden
Ve baktım uzaklara, ama görmedim
Fazla bir şey, onca görecek varken,

Nasıl ıssız bir yolda yürürken birisi,
Adımlarını korku ve dehşetle atar
Ve dönüp bir kez ardına baktıktan sonra
Çevirip de başını bakmazsa hiç tekrar,
Çünkü bilirse bir adım gerisinde
Kendisini izleyen korkunç bir şeytan var.

Bir rüzgâr esti üstüme ama birazdan,
Ne ses çıkardı, ne oynattı bir şeyi,

Geçmedi denizin üzerinden,
Katetmedi dalgayı, gölgeyi.

It raised my hair, it fanned my cheek
Like a meadow-gale of spring -
It mingled strangely with my fears,
Yet it felt like a welcoming.

Swiftly, swiftly flew the ship,
Yet she sailed softly too:
Sweetly, sweetly blew the breeze -
On me alone it blew.

Oh! dream of joy! is this indeed
The light-house top I see?
Is this the hill? is this the kirk?
Is this mine own countree!

We drifted o'er the harbour-bar,
And I with sobs did pray -
O let me be awake, my God!
Or let me sleep alway.

The harbour-bay was clear as glass,
So smoothly it was strewn!
And on the bay the moonlight lay,
And the shadow of the moon.

The rock shone bright, the kirk no less,
That stands above the rock:
The moonlight steeped in silentness
The steady weathercock.

Kaldırdı saçımı, okşadı yanağımı
Bir kır rüzgârı gibi baharda
Ve korkularıma eklendiyse de,
Hoşgeldin der gibiydi aynı zamanda.

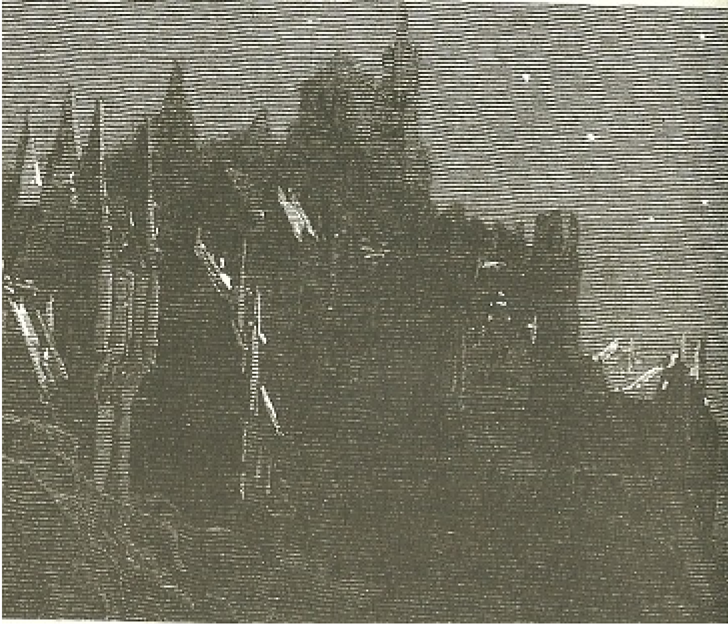
Hızlı hızlı gidiyordu gemi,
Yumuşaktı bir yandan da gidişi;
Tatlı tatlı esiyordu rüzgâr,
Benim üstümeydi yalnız esişi.

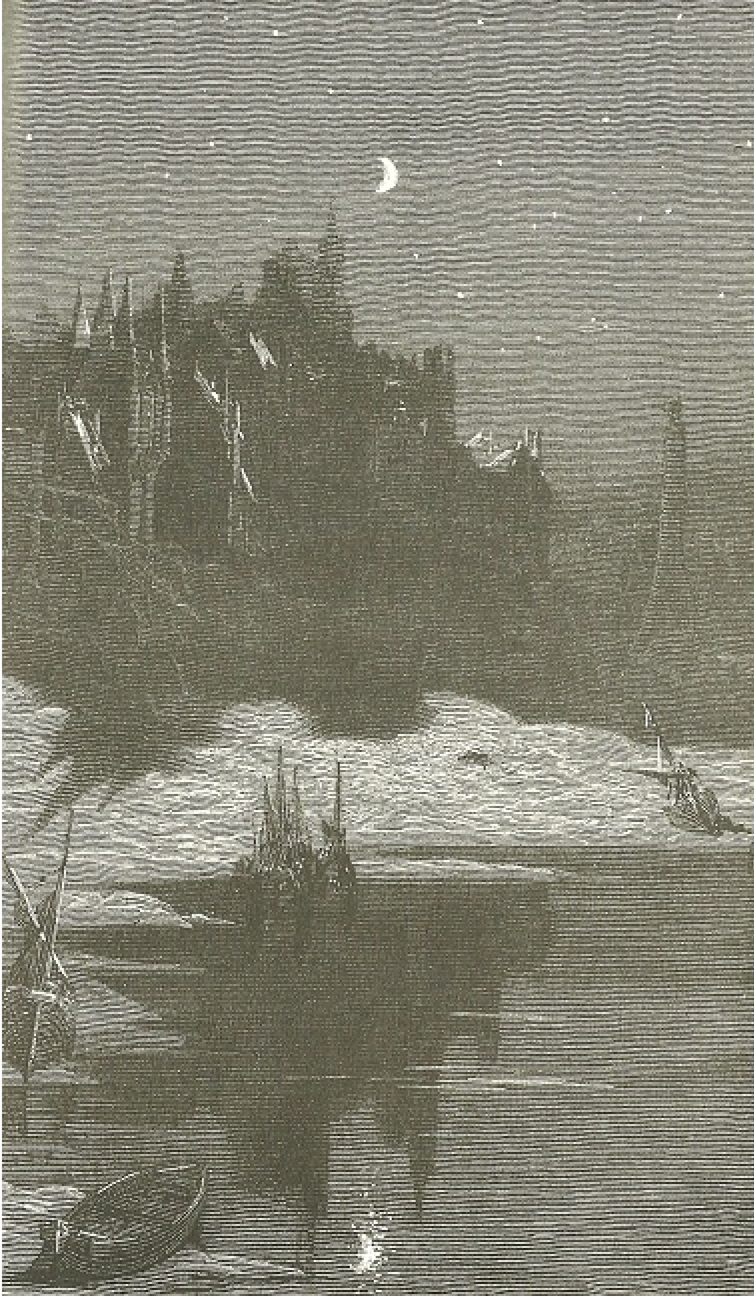
Ve sonra inanılmaz bir sevinç!
Deniz fenerinin ucu mu görünen?
Tepeyle kilise mi onlar da?
Ülkem mi bana doğru böyle gelen?

Aştık limanın ağzını ardından;
Dedim, hıçkırıktan kendimden geçerek:
Rüya olmasın, uyanık olayım, Tanrım,
Ya da uyuyayım sonsuza dek!

Cam gibiydi limanın olduğu koy,
Suları öylesine durulmuştu;
Ayışığındaydı her bir yanı,
Üstüne de Ayın gölgesi vurmuştu.

Kayalar parlıyordu, ve parlıyordu
Üstlerinde yükselen kilise de;
Rüzgâr gülü kıpırdamadan duruyordu
Ayışığının onu gömdüğü sessizlikte.

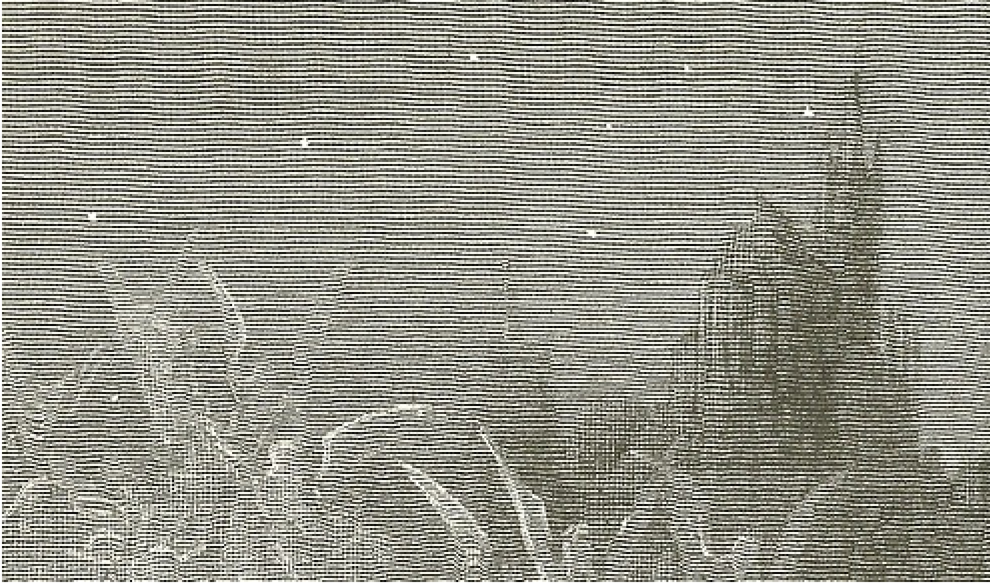

And the bay was white with silent light,
Till rising from the same,
Full many shapes, that shadows were,
In crimson colours came.

A little distance from the prow
Those crimson shadows were:
I turned my eyes upon the deck -
Oh, Christ! what saw I there!

Koyda sürdü ışık, o sessiz beyazlık,
Böyle kapladığı o sulardan
Doğrulana dek bir sürü şekil,
Her biri kızıl bir gölge olan.

Geminin burnunun az ötesinde
Duruyordu bu kızıl gölgeler,
Çevirdim başımı, baktım ardıma
Ve Tanrım, gördüm güvertede neler!

Each corse lay flat, lifeless and flat,
And, by the holy rood!
A man all light, a seraph-man,
On every corse there stood.

This seraph band, each waved his hand:
It was a heavenly sight!
They stood as signals to the land,
Each one a lovely light:

This seraph-band, each waved his hand,
No voice did they impart -
No voice; but oh! the silence sank
Like music on my heart.

But soon I heard the dash of oars;
I heard the Pilot’s cheer;
My head was turned perforce away,
And I saw a boat appear.

The Pilot, and the Pilot’s boy,
I heard them coming fast:
Dear Lord in Heaven! it was a joy
The dead men could not blast.

I saw a third - I heard his voice:
It is the Hermit good!
He singeth loud his godly hymns
That he makes in the wood.

He’ll shrieve my soul, he’ll wash away
The Albatross’s blood.

Yatıyordu her ceset, yatıyordu cansız
Ve çarmıh üstüne ederim ki yemin,
Işıktan bir adam, bir melek adam
Duruyordu üstünde her cesedin.

Meleklerden bu ordu öyle el sallıyordu:
Sandım karşımda Cennet'ten bir sahne var!
Sanki kıyıya işaret veriliyordu:
Güzelim birer ışıktı bütün o adamlar.

Meleklerden bu ordu öyle el sallıyordu,
Tek bir söz etmiyordu hiçbiri,
Ama çevreye yaydıkları sessizlik
Siniyordu yüreğime müzik gibi.

Ama bir kürek şapırtısı duydum birazdan,
Hemen ardından geldi Kılavuzun sesi;
Dönünce de bunun üstüne o yana
Gördüm ki yaklaşıyordu küçük teknesi.

Binmiş tekneye, Kılavuzla yamağı
Geliyorlardı hızla gemiye doğru.
Tanrım, büyük bir sevinçti onları görmek:
Ölüler bile bozamazdı bunu.

Üçüncü birisi vardı yanlarında
Tanıdım sesinden o Münzevi Adamı,
Bağıra bağıra söylediği ilahilerle
İnleten yaşadığı korunun her yanını.

Günah çıkartırım ona, diye düşündüm,
Yıkar benim için Albatrosun kanını.

PART THE SEVENTH

This Hermit good lives in that wood
Which slopes down to the sea.
How loudly his sweet voice he rears!
He loves to talk with marineres
That come from a far countree.

He kneels at morn and noon and eve -
He hath a cushion plump:
It is the moss that wholly hides
The rotted old oak-stump.

The skiff-boat neared: I heard them talk,
‘Why this is strange, I trow!
Where are those lights so many and fair,
That signal made but now?’

‘Strange, by my faith!’ the Hermit said -
‘And they answered not our cheer!
The planks looked warped! and see those sails,
How thin they are and sere!
I never saw aught like to them,
Unless perchance it were

Brown skeletons of leaves that lag
My forest-brook along;
When the ivy-tod is heavy with snow,
And the owlet whoops to the wolf below,
That eats the she-wolf’s young.’

YEDİNCİ BÖLÜM

Bu iyi Münzevi yaşar o koruda,
Denize inen yamaçta uzanan.
Nasıl yayılır tatlı sesi her yere!
Ve uzaklardan gelen gemicilerle
Hoşlanır oturup konuşmaktan.

Dua eder sabah, öğle, akşam:
Diz çökecek minderdir onun için
Bütünüyle kaplayan yosunlar
Çürüyen çotuğunu bir meşenin.

Yaklaştı tekne, duydum seslerini:
'Ne garip! İnanılmaz bir şey bu!
Nereye gitti bütün o güzel ışıklar,
Daha şimdi işaret verilmiyor muydu?'

'Gerçekten de garip,' dedi Münzevi.
'Cevap vermediler seslenişimize de!
Tahtalar büzülmüş, yelkenler desen
Nasıl da incelip kurumuş öyle!
Sanmıyorum ki görmüş olayım
Başka bir şey hayatımda böyle,

Saymazsak o boz yaprak ölülerini,
Deremin kıyısını dolduran,
Sarmaşıklar kar altında yatarken
Ve baykuş aşağıdaki kurda öterken,
Dişi kurdun yavrularını kapan.'

‘Dear Lord! it hath a fiendish look -
(The Pilot made reply)
I am a-feared’ - ‘Push on, push on!’
Said the Hermit cheerily.

The boat came closer to the ship,
But I nor spake nor stirred;
The boat came close beneath the ship,
And straight a sound was heard.

Under the water it rumbled on,
Still louder and more dread:
It reached the ship, it split the bay;
The ship went down like lead.

Stunned by that loud and dreadful sound,
Which sky and ocean smote,
Like one that hath been seven days drowned
My body lay afloat;
But swift as dreams, myself I found
Within the Pilot’s boat.

Upon the whirl, where sank the ship,
The boat spun round and round;
And all was still, save that the hill
Was telling of the sound.

‘Tanrım! Geminin şeytani bir havası var,’
Diye cevap verdi kılavuzun sesi.
‘Korkuyorum!’ ‘Korkma, devam et sen,’
Dedi istifini bozmadan Münzevi.

Tekne geldi yanına geminin,
Durdum konuşmadan, kıpırdamadan;
Tekne girdi dibine geminin
Ve bir ses duyuldu hemen o an.

Gürüldedi altından denizin,
Yükselip korkunçlaştı daha da,
Ulaştı gemiye, yırttı koyu
Ve taş gibi gömüldü gemi sulara.

Sersem etmişti o korkunç ses beni
Bir tokat gibi çarpınca gökle denize.
Yedi gün önce boğulmuştum sanki:
Yüzüyordu gövdem suyun üzerinde;
Ama, rüya görür gibi, buldum kendimi
Çarçabuk kılavuzun teknesinde.

Geminin battığı yerdeki girdapta
Küçük tekne fırıl fırıl dönüyordu,
Bitmişti her şey artık, durulmuştu ortalık;
Sırf tepe hâlâ o sesten inliyordu.

I moved my lips - the Pilot shrieked
And fell down in a fit;
The holy Hermit raised his eyes,
And prayed where he did sit.

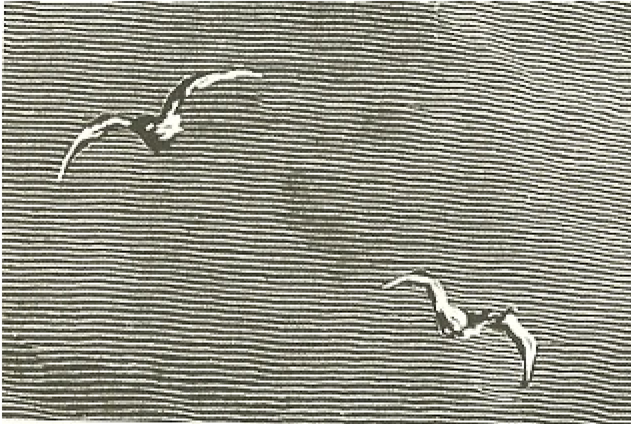
I took the oars: the Pilot's boy,
Who now doth crazy go,
Laughed loud and long, and all the while
His eyes went to and fro.
'Ha! ha!' quoth he, 'full plain I see,
The Devil knows how to row.'

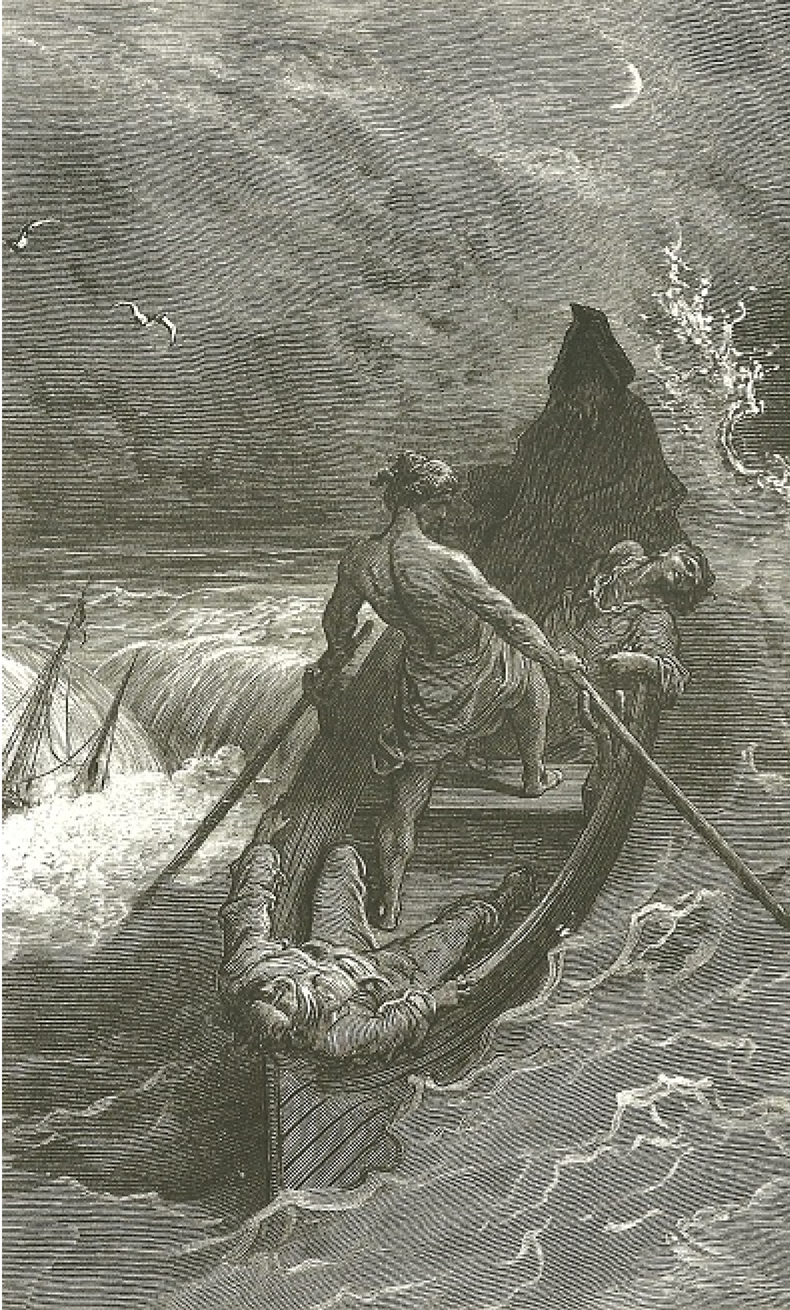
And now, all in my own countree,
I stood on the firm land!
The Hermit stepped forth from the boat,
And scarcely he could stand.

Ağzımı oynatınca haykırdı Kılavuz
Ve düşüverdi oracıkta bayılıp,
Münzevi de çevirdi gözlerini göğe
Oturduğu yerde duaya başlayıp.

Ardından, doğrulup asıldım küreklere;
Çıldırdı kılavuzun yamağı korkudan,
Katılırcasına gülmeye başladı,
Oynatarak gözlerini hiç durmadan;
Dedi, 'Ha, ha, ha! Belli oldu bu da:
Kürek çekmeyi de biliyormuş Şeytan!'

Ulaşıp toprağına sonunda ülkemin
Becerdim ayak basmayı karaya!
Münzevi de indi ardımdan tekneden;
Hali yoktu neredeyse ayakta durmaya.

‘O shrieve me, shrieve me, holy man!’
The Hermit crossed his brow.
‘Say quick,’ quoth he, ‘I bid thee say -
What manner of man art thou?’

Forthwith this frame of mine was wrenched
With a woeful agony,
Which forced me to begin my tale;
And then it left me free.

Dedim, ‘Çıkart günahımı, kutsal adam!’
Haç çıkarttı geçirip elini yüzünden;
Dedi, ‘Söyle bana, söyle hemen şimdi,
Nesin? Ne biçim bir insansın sen?’

Anında kavrayıverdi gövdemi
Derin, dayanılmaz bir acı;
Anlatmaya başladım hikâyemi
Ve öyle dindi ancak o sancı.

Since then, at an uncertain hour,
That agony returns;
And till my ghastly tale is told,
This heart within me burns.

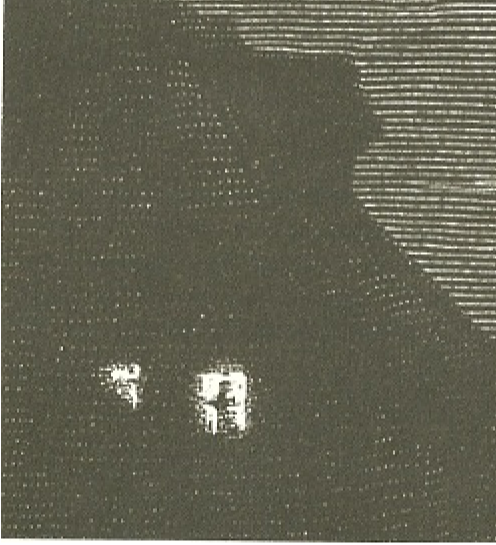
O gün bugündür, beklenmedik bir anda
Başlar gene o büyük acı bende
Ve anlatana dek bu korkunç hikâyeyi
Yanıp tutuşur yüreğim içimde.

I pass, like night, from land to land;
I have strange power of speech;
That moment that his face I see,
I know the man that must hear me:
To him my tale I teach.

Gece gibi ülkeden ülkeye geçerim;
Garip bir söz gücüm vardır;
Yüzünü gördüğüm anda anlarım,
Beni dinleyecek kimseyi tanırım:
Bu hikâye hemen ona anlatılır.

What loud uproar bursts from that door!
The wedding-guests are there:
But in the garden-bower the bride
And bride-maids singing are:
And hark the little vesper bell,
Which biddeth me to prayer!

Nasıl bir gürültü geliyor o kapıdan!
Toplanmış düğün konukları orada:
Ama şarkı söylüyor bahçede gelin
Nedimeleriyle bir arada
Ve dinle işte çalıyor akşam çanı,
Söylüyor gelip etmemi dua!

O Wedding-Guest! this soul hath been
Alone on a wide wide sea:
So lonely ‘twas, that God himself
Scarce seemed there to be.

O sweeter than the marriage-feast,
‘Tis sweeter far to me,
To walk together to the kirk
With a goodly company! -

To walk together to the kirk,
And all together pray,
While each to his great Father bends,
Old men, and babes, and loving friends,
And youths and maidens gay!

Farewell, farewell! but this I tell
To thee, thou Wedding-Guest!
He prayeth well, who loveth well
Both man and bird and beast.

He prayeth best, who loveth best
All things both great and small;
For the dear God who loveth us
He made and loveth all.

Ah, Düğün Konuğu, bil ki ruhum
Yalnızdı uçsuz bucaksız bir denizde;
Öyle ıssız bir yerdi ki orası
Yoktu neredeyse Tanrı bile.

Daha tatlıdır düğün ziyafetinden,
Çok daha tatlı gelir, evet, bana
Gitmek birlikte kiliseye
Temiz, saf, iyi bir toplulukla.

Gitmek birlikte kiliseye
Ve hep birlikte dua etmek
Eğerken hepsi Rabbine baş,
Her dede, her bebe, her arkadaş,
Her güzel kız, her genç erkek.

Elveda, Düğün Konuğu, elveda,
Ama isterim şuna inanmanı:
İyi dua eder o kişi ki sever
Hem insanı, hem kuşu, hayvanı.

En iyi dua eden sevendir en yürekten
Büyük, küçük, tümünü canlıların
Çünkü bizi de seven sevgili Tanrı
Yaratmıştır ve sever hepsini onların.

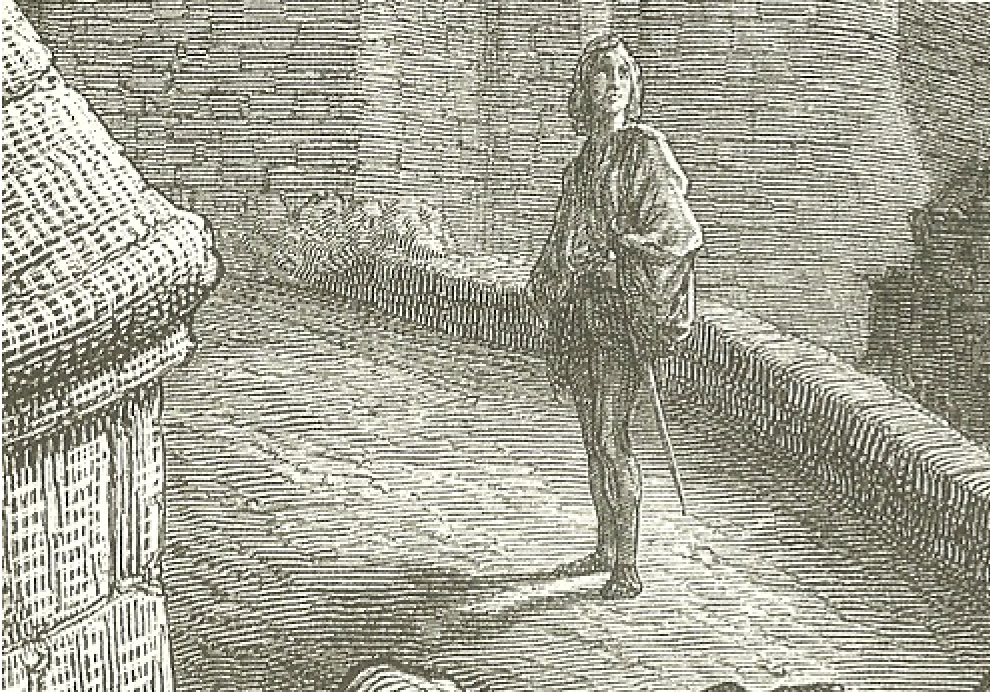

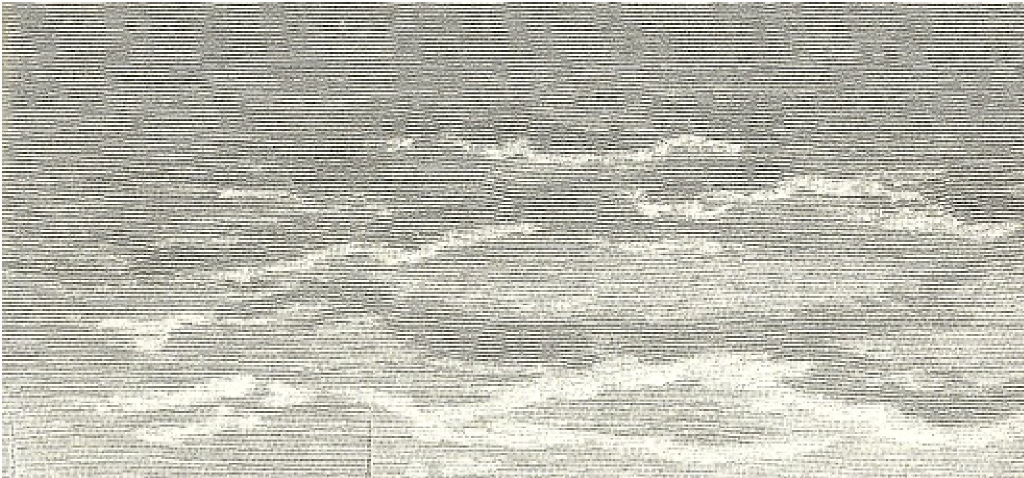
The Mariner, whose eye is bright,
Whose beard with age is hoar,
Is gone: and now the Wedding-Guest
Turned from the bridegroom’s door.

He went like one that hath been stunned,
And is of sense forlorn:
A sadder and a wiser man,
He rose the morrow morn.

Böyle deyip kor gözlü gemici
Gitmişti kır sakalıyla oradan,
Düğün Konuğu da girmeyip içeri
Geri döndü güveyin kapısından.

Uzaklaştı sessizce ağır ağır,
Kendini vurgun yemiş gibi duyarak
Ve açtı gözlerini ertesi sabah
Daha hüzünlü ve bilge biri olarak.

SONSÖZ

ŞAVKAR ALTINEL

Keith Wilcox kızıl saçlı bir çılgındı. 1965-66 ders yılıydı; İngiliz Erkek Orta Okulu'nun hazırlık iki sınıfındaydım, İngilizce'yi sökmüş, İngiltere'deki günlük hayat hakkında bir şeyler öğrenmiştim. İstanbul'daki apartmanların önemli bir bölümünde kalorifer olmasına karşılık, İngiliz evlerinin çoğunun hâlâ şömineyle ısıtıldığını; bir "pound"un ("Sterlin" denilmiyordu, bu yalnız yabancıların kullandığı bir kelimeydi) yirmi şilin, bir şilinin de on iki peni olduğunu; İngiliz-lerin birbirleriyle tanıştırıldıklarında, "How are you?" değil, "How do you do?" dediklerini ve bugün otuz yıldır yaşamakta olduğum İngiltere'de, elli yaşının altında olan hiç kimseye bir şey ifade etmeyecek başka bir dolu ayrıntıyı biliyordum. Ama Ingiliz toplumunda her şeyin "sınıf' denilen, paranın, kültürün, hiçbir şeyin yenemeyeceği bir gizli güç tarafından biçimlendirildiğinden ve "alt" sınıflardan olanla nn, kökenlerini gizlemek için ne yaparlarsa yapsınlar, keıı dilerini ele vermeye mahkum olduklarından habersizdim Şimdi geriye baktığımda, "often" kelimesindeki "t"yi de telaffuz eden ve öğle yemeğine "lunch" yerine "dinner" di yen Wilcox'un da bu, daha aşağıdaki katmanlardan olma "leke"sini taşıdığım görebiliyorum. Yüzünün de saçlarıyla aynı renge dönüşmesine yol açan öfke nöbetlerinin, zaman zaman öğrencilere ve hademelere karşı sergilediği saldırganlığın ve yalnız başka ırklar ve uluslarla değil, Britanya adasında yaşayan Iskoçlar, Galliler ve Mandalılar gibi azınlıklarla da ilgili olarak dile getirdiği hırçın görüşlerin ardında belki biraz da bu konumuna karşı duyduğu isyan yatıyordu.

Ama, böyle anlar dışında, Wilcox yalnız eğlendirici değil, aynı zamanda da eğiticiydi. Öteki İngilizce öğretmenim David Hogg (ki Türkiye'den ayrıldıktan sonra, İngiliz egemen sınıfının çocuklarının okuduğu başlıca okullardan biri olan Rugby'de ders vermeye giden bu adamın İngiliz toplumu-nun bambaşka bir kesiminden olduğunu da şimdi görebiliyorum)

derslerinde *David Copperfield'ı* ezberlememizi istiyor ve yaptığı sınavlarda, kitabın unuttuğumuz her virgülü için bir puan kırıyordu. Oysa, Wilcox'un derslerinde H. Rider Haggard'm macera romanlarını okuyorduk. Haftada bir defa da Wilcox sınıfa giriyor, kuş türlerinden, otomobil markalarından ya da pop şarkıcılarından uzun uzun konuşuyor, rastgeleymiş gibi duran bu sözlerin ardından da, bize İngilizce yirmi-otuz kelime ya da üç-dört deyim daha öğretmiş olarak çıkıp gidiyordu. Bu "serbest" derslerden birinde de eski, kaim bir kitap getirip "Yaşlı Gemici"yi okumuştu.

Coleridge'in büyük şiiriyle bu ilk karşılaşmamın üzerimde "derin bir iz" bıraktığını söyleyemeyeceğim. Evet, Ge-mici'nin başından geçen tuhaf olaylar, karşılaştığı ruhlar, hayaletler ve deniz yaratıkları ilgimi çekmişti. Ama bütün bunlar benim için Haggard'm romanlarındaki serüvenlerden ya da Wilcox'un, İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya yapılan hava hücumlarıyla ya da Güney Afrika'da öğretmenlik yaparken gördüğü yılanlarla ilgili olarak anlattığı hikâyelerden o kadar da farklı değildi. Üç yıl sonra, edebiyatla ilgilenmeye başlamış bir yeniyetme olarak şiiri ikinci defa okuduğumda da, içeriğinden çok, müziğinden ve özellikle de zengin iç kafiyelerinden etkilendiğimi hatırlıyorum.

Lisede, Coleridge ders programımızda yoktu; ama artık ciddi bir edebiyat meraklısı olduğumdan, bu yıllarda "Yaşlı Gemici"yi birkaç defa daha (gene içeriğine fazla giremeden) okudum. Ardından da, edebiyat öğrenimi görmek için Chicago'ya gittim ve "Edebiyata Giriş", "Ingiliz Edebiyatı Tarihi" ve "Romantik Edebiyat" gibi nice derste "Gemi-ci"yle defalarca karşılaştım.

Artık Coleridge'i daha iyi tanıyor ve yalnız şiirine değil, eleştiri ve felsefe yazılarına da büyük ilgi duyuyordum. Bunlarla da yetinmeyip mektuplarını, not defterlerim, verdiği konferansların metinlerini karıştırıyordum. Para sıkıntılarının, alkol ve uyuşturucu bağımlılığının, mutsuz bir evliliğin ve eşit derecede mutsuz bir aşkın köreltemediği büyük zekâsı ve yaratıcılığı, yazdıklarını her elime aldığımda tekrar karşıma çıkıyordu. Dahası, olağanüstü derecede cana yakın kişiliğinin ölümün ve yılların ötesinden ışımaya devam ettiğini duyuyor ve o yıllarda yeni moda olmaya başlayan "sözün arkasında bir 'konuşan' yoktur" düşüncesinin boş ve anlamsız olduğunu, büyük yazarların gerçekten de bizimle doğrudan doğruya "konuştuğunu" anlıyordum. Coleridge'in şiirlerinin içinde "Gemici"nin yeri

benim için hâlâ biraz belirsizdi. Sorulsaydı, (sonradan Türkçe'ye de çevireceğim) "Kubilay Han"ı tercih ettiğimi ve şairin, "konuştuğunu" kendisinin de bildiğini gösteren bir şekilde "konuşma şiirleri" dediği "Frost at Midnight" (Geceyarısı Kırağı) ve "Dejection"ı (Keder) daha da üstün bulduğumu söylerdim. Gene de kendimi dönüp dönüp "Gemici"yi de baştan okurken buluyordum:

Öyle kalakaldı Düğün Konuğu,

Dinledi üç yaşında bir çocuk gibi:

Gemici alt etmişti onu.

Ne var ki, şiirin neyle ilgili olduğundan tam olarak emin değildim. Neredeyse okurla alay edercesine basit yüzeyinin altında derin bir acının ("Yalnızdım, yalnızdım, yapayalnızdım! Uçsuz bucaksız bir denizde"; "Öyle ıssız bir yerdi ki orası! Yoktu neredeyse Tanrı bile") ve anlatılması şart olan bir "hikâye"nin yattığını görebiliyordum. Bu hikâye büyük bir günahın işlenmesiyle ve sonra da bu günahtan kurtulmak için yapılanlarla ilgiliydi. Ama söz konusu günahın ne olduğunu ve olup bitenler arasındaki sebep-sonuç ilişkilerini bütünüyle çıkaramıyor, eleştirmenlerin bu konulardaki açıklamalarını da doyurucu bulmuyordum. Kesin olarak emin olduğum tek şey şiirin sonundaki basmakalıp dindar mesajın da temelde bir başka "alay" olduğuydu. Her şey diz çöküp birlikte dua etmekle çözülebilecekse, Gemici neden hâlâ yalnızdı ve işkence çekiyordu?

Şiirin sırrını çözememem ona duyduğum ilgiyi azaltacağına artırıyordu. Melville'e, Baudelaire'e, Rimbaud'ya, Gustave Dore'ye ve Ken Russel'a esin kaynağı olan büyüleyiciliğini görebiliyordum. Dünyanın yalnız alabildiğine güzel değil, aynı zamanda alabildiğine garip ve yabancı da olduğunun sessizce okura sezdirildiği bölümlere özellikle tutkundum:

Hava giderek soğudu çok;

Geçti yanımızdan, koca dağlar buzdan,

Öyle yeşil ki zümrütten farkı yok

...

Rüzgâr esti kıçtan, köpük uçtu baştan,

Karıştı ardımızda uzanan ize;

Durmadan yol aldık, ilk defa biz daldık

Çıt çıkmayan o koskoca denize

...

Kayalar parlıyordu, ve parlıyordu
Üstlerinde yükselen kilise de;
Rüzgâr gülü kıpırdamadan duruyordu
Ay ışığının onu gömdüğü sessizlikte.

Yalnız şiirin kendisinde değil, Coleridge'in metnin kıyısına koyduğu açıklayıcı notlarda da böyle her şeyin ne kadar güzel, ama aynı zamanda da ne kadar uzak ve "kendi dünyasında" olduğundan dem vuran bölümler buluyordum

Gemici, yalnızlığının ve hareketsizliğinin içinde, gezgin Aya ve hem orada duran hem de ilerleyen yıldızlara özenir. Her yerde mavi gök, başlarını yaslayacakları yer, anayurtları ve evleri olarak onlara verilmiştir. Beklenen efendiler olarak bu alana haber verdirtmeden girerler, ama gene de gelişleri sessiz bir sevinçle karşılanır.

Ama benim için bunların hepsinden önemlisi, ilk bakışta şiirin kalanından bile daha basitmiş gibi duran bir dörtlüktü:

Günlerdir bir sıra hantal kova
Güvertede durmuştu bekleyerek su:
Rüyamda çiyle dolmuş gördüm onları,
Uyandığımda da yağmur yağıyordu.

Bana burada Gemici, dünyanın bütün garipliğiyle yabancılığının içinde, kutsal kitapların bile anlatamayacağı bir inayet ânıyla karşı karşıyaymış gibi geliyordu. Genç olduğum ve ölüm hâlâ gözüme yalnızca uzak bir macera gibi göründüğü için, bir gün mezartaşıma bu dizelerin yazılmasını istiyordum.

Ve bir gece, kaldığım öğrenci evindeki odamda birdenbire gözlerimi açtığımda gerçekten de yağmur yağıyordu. Büyük olasılıkla da zaten camlara vuran damlaların sesinden uyanmıştım. Başucumdaki saatin akrebi üçle dört arasında bir yerlerdeydi ve uykumu tam almış değildim. Ama garip bir içgüdüyle yataktan kalkıp yazı masamın üstündeki küçük lambayı yaktım ve yağmuru dinleyerek bir defa daha "Yaşlı Gemici"yi okumaya

başladım. Okudukça uykum dağılıyor, daha fazla kendimi vererek okuyordum.

Ortadan yarılmıştı kara bulut,

Ayrılmıyordu Ay ondan hâlâ ama:

Bir doruktan dökülen sulardan farksız,

İniyordu yıldırımlar hiç zikzaksız,

Benziyordu dik ve geniş bir ırmağa

diyen bölüme geldiğimde elimde olmadan dışarı baktım, ama şimşek ya da yıldırım göremedim. 60. Sokak'ı 59. Sokak'tan ayıran, "Midway" denilen geniş hendeğin ötesinde üniversitenin gotik binaları yağmurun altında karanlığa gömülüydü. Kış ağaçlarının çıplak dallarının arasından gördüğüm bir iki sokak lambasının cılız ışığının dışında tek hayat belirtisi küçük lambammış gibiydi. Sonra, gökte çakmayan şimşek kafamda çaktı: Önce, o anda öğrenci evindeki uyanık tek kişi olarak benim de ölü tayfaların arasında tek başına olan Gemici'ye benzediğimi düşündüm, ardından da Coleridge'in yapıtının yıllardır peşinden koştuğum sırrını sonunda çözdüğümü sezdim.

Belki şiiri yeni okuyup bitirmiş olan sizler de bu sırrı çoktan çözmüşsünüzdür. Ama gene de sormak istiyorum: Aym, yıldızların, her şeyin "anayurtlarında ve evlerinde" oldukları evrende tek yalnız ve yabancı varlık olan, işlediği günah yüzünden bir daha yurduna temelli dönemeyip yersiz yurtsuz bir şekilde "gece gibi ülkeden ülkeye geçen" ve ancak yaşadıklarını anlatarak bir ölçüde huzur bulabilen Gemici size başka birisini hatırlatmadı mı? Hatırlatması ge-,rekir çünkü o Gemici sizsiniz, hepimiziz. O gece odamda şiiri okurken, Coleridge'in o büyük günahın insan olup bizi dünyadan ve hayattan ayıran bir bilince sahip olmak olduğunu söylediğini duymuştum. Dünyanın ne kadar güzel olduğunu görebilmemiz için gerekli olan o bilinç, aynı zamanda bütün yaratıklarla kardeş olduğumuzu unutmamıza yol açıp bizi dünyaya yabancı kılıyor ve hem onu, hem de bizi yaralıyordu. İşlenen günah verilen cezayla aynı şeydi. Ama gene de bilincimize sarılmak, gördüklerimizin güzelliğini ve garipliğini dile getiren "hikâye"mizi başkalarına anlatmak ya da onların hikâyelerine kulak vermek zorundaydık; çözüm birlikte ibadet etmek değil, yalnız başımıza yazıp okumaktı.

En azından şiirin otuz yıl önce yağmurlu bir Chicago gecesinde bana fısıldadıkları bunlardı. “Yaşlı Gemici”yi bugün de aşağı yukarı aynı şekilde algılıyor ve bu nedenle de artık Coleridge’in başyapıtı olduğunu düşünüyorum. Tabii şiirin içerdiği değişik öğelerin oluşturduğu bütünlüğü sonunda az çok görebilmiş olmam (ya da görebildiğime inanmam) benim için büyüsünü hiçbir şekilde azaltmış değil. Çocukluğumdan beri tanıdığım bu yapıta ömrüm boyunca geri döneceğimi, Gemici’nin arada bir “kor gözleriyle” beni mıhlayıp hikâyesini anlatmaya devam edeceğini biliyorum. Ve çevirmen olarak birazcık başarılı olup Coleridge’in “garip söz gücü”nü birazcık olsun Türkçeye aktarabildiysem, artık aynı şey sizin de başınıza gelebilir. “Yaşlı Gemici”nin konusu gibi, ideal okurları da tabii sizlersiniz. Başka türlü olması mümkün değil, çünkü

Yüzünü gördüğüm anda anlarım,

Beni dinleyecek kimseyi tanırım:

Bu hikâye hemen ona anlatılır.